

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Sprawozdanie z działalności INSPEKCJI HANDLOWEJ w 2016 roku

Warszawa, 2017

SPIS TREŚCI

<i>Rozdział I</i>	4
ZADANIA INSPEKCJI HANDLOWEJ	4
<i>Rozdział II</i>	4
REALIZACJA PLANU KONTROLI INSPEKCJI HANDLOWEJ NA ROK 2016	4
<i>Rozdział III</i>	5
KONTROLE INSPEKCJI HANDLOWEJ	5
1. ZAKRES DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ INSPEKCJI HANDLOWEJ	5
2. WYNIKI KONTROLI	9
2.1. Bezpieczeństwo produktów	9
2.1.1. Wyniki kontroli w zakresie systemu kontroli wyrobów i systemu kontroli stworzonego na podstawie ustawy o ustawy o informowaniu o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię oraz o kontroli realizacji programu znakowania urządzeń biurowych wykorzystujących energię	9
2.1.1.1. Dane dotyczące kontroli w podziale na poszczególne akty prawne	14
2.1.2. Kontrole w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów	17
2.1.2.1. Porównanie struktury przedmiotowej i podmiotowej kontroli w roku 2016 do poprzedniego	18
2.1.2.2. Wyniki kontroli w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów	19
2.1.3. Współpraca z organami celnymi.	21
2.2. Jakość paliw	21
2.2.1. Kontrola jakości gazu skroplonego LPG	22
2.2.2. Kontrola jakości biopaliw ciekłych	23
2.2.3. Kontrola lekkiego oleju opałowego w zakresie zawartości siarki	23
2.3. Pozostałe produkty konsumenckie i usługi	23
2.3.1. Kontrola artykułów nieżywnościowych i usług	23
2.3.1.1. W zakresie produktów włókienniczych	24
2.3.1.2. W zakresie baterii i akumulatorów	24
2.3.1.3. W zakresie chemikaliów	25
2.3.1.4. W zakresie legalności i prawidłowości działania przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie prowadzenia sal zabaw	26
2.3.1.5. W zakresie detergentów	27
2.3.1.6. W zakresie produktów biobójczych	27
2.3.1.7. W zakresie etykietowania opon	28
2.3.1.8. W zakresie prawidłowości wprowadzania do obrotu pojazdów, przedmiotów wyposażenia i części przeznaczonych dla konsumentów (homologacja)	28
2.3.1.9. W zakresie kosmetyków	28
2.3.1.10. W zakresie legalności działania przedsiębiorców świadczących usługi hotelarskie	29
2.3.1.11. W zakresie legalności działania przedsiębiorców prowadzących sprzedaż produktów i usług przez Internet	29
2.3.2. Kontrola artykułów rolno-spożywczych i usług gastronomicznych	30
2.3.2.1. Jakość produktów żywnościowych – badania organoleptyczne i fizykochemiczne	31
2.3.2.2. Zawartość netto środków spożywczych	35
2.3.2.3. Prawidłowość oznakowania środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	35
2.3.2.4. Kontrole planowe produktów rolnictwa ekologicznego	39

2.3.2.5. Kontrole planowe produktów z chronionymi oznaczeniami (CHNP, ChOG, GTS)	40
2.3.2.6. Aktualność terminów przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości	41
2.3.2.7. Kontrola przestrzeganie zasad dotyczących identyfikacji dostaw żywności	42
2.3.2.8. Kontrole nieobejmujące prawa żywnościowego – legalność i rzetelność działania przedsiębiorców	42
2.3.2.9. Kontrole nieobejmujące prawa żywnościowego – w zakresie obrotu wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi	42
2.4. Wykorzystanie ustaleń kontroli	43
2.4.1. System kontroli wyrobów w ramach oceny zgodności	44
2.4.2. Ogólne bezpieczeństwo produktów	45
2.4.3. Systemy unijne – RAPEX	46
2.4.4. Paliwa	46
2.4.5. Artykuły nieżywnościowe i usługi	47
2.4.6. Artykuły rolno-spożywcze i usługi gastronomiczne	47
2.4.6.1 Legalność i rzetelność działania przedsiębiorców prowadzących obrót środkami spożywczymi (inne przepisy niż prawo żywnościowe)	48
2.4.6.2. Kontrole w zakresie obrotu wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi (inne przepisy niż prawo żywnościowe)	49
2.5. Współpraca międzynarodowa	49
Rozdział IV	49
OCHRONA KONSUMENTÓW	49
1. SKARGI KONSUMENCKIE WPLYWAJĄCE DO INSPEKCJI HANDLOWEJ	50
2. SPOSOBY ZAŁATWIANIA SKARG KONSUMENCKICH	52
2.1. Załatwianie skarg konsumenckich w formie kontroli	52
2.2. Załatwianie skarg poprzez mediacje	53
2.3. Inne sposoby załatwiania spraw	55
3. PORADNICTWO KONSUMENCKIE	55
4. STAŁE POLUBOWNE SĄDY KONSUMENCKIE	56
5. PROWADZENIE PRZEZ WOJEWÓDZKICH INSPEKTORÓW INSPEKCJI HANDLOWEJ LIST RZECZOZNAWCÓW DO SPRAW JAKOŚCI PRODUKTÓW LUB USŁUG	57

Rozdział I

ZADANIA INSPEKCJI HANDLOWEJ

Podstawą działania Inspekcji Handlowej jest ustawa z dnia 15 grudnia 2000 roku o Inspekcji Handlowej (Dz. U z 2017 r. poz. 1063).

Inspekcja wykonuje zadania w 4 podstawowych dziedzinach:

- 1) kontrola produktów w zakresie:
 - a) spełniania przez wyroby zasadniczych lub innych wymagań,
 - b) spełniania ogólnych wymagań bezpieczeństwa;
- 2) kontrola paliw w ramach systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw;
- 3) kontrola produktów i usług oraz działania przedsiębiorców, w tym:
 - a) kontrola produktów znajdujących się w obrocie handlowym lub przeznaczonych do wprowadzenia do takiego obrotu, w tym w zakresie oznakowania i zafałszowań,
 - b) kontrola usług,
 - c) kontrola legalności i rzetelności działania przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w rozumieniu odrębnych przepisów w zakresie produkcji, handlu i usług,
 - d) kontrola przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów określonych ustaw;
- 4) ochrona interesów i praw konsumentów poprzez:
 - a) podejmowanie postępowania w sprawie pozasądowego rozwiązywania sporów konsumenckich pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą,
 - b) organizowanie i prowadzenie stałych sądów polubownych,
 - c) prowadzenie poradnictwa konsumenckiego.

Swoje zadania Inspekcja Handlowa realizuje między innymi poprzez kontrole planowe, tj. ujęte w planie kontroli Inspekcji Handlowej na dany rok oraz kontrole pozaplanowe, tj. kontrole wynikające z otrzymywanych skarg i informacji, przede wszystkim od konsumentów, centralnych i terenowych organów administracji państwowej, organów samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorców.

Celem działań Inspekcji Handlowej jako jednego z elementów sieci na rzecz konkurencji i konsumentów jest dążenie do stworzenia takiego rynku, na którym konsument będzie czuł się bezpiecznie.

Rozdział II

REALIZACJA PLANU KONTROLI INSPEKCJI HANDLOWEJ NA ROK 2016

Plan Kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2016 zakładał przeprowadzenie 4 931 kontroli w ramach 56 tematów.

W Planie Kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2016 wyodrębniono 4 obszary kontroli w zakresie:

• dyrektyw nowego podejścia	753 kontrole,
• ogólnego bezpieczeństwa produktów	550 kontroli,

- innych produktów nieżywnościowych i usług 1 328 kontroli,
- artykułów rolno-spożywczych 2 300 kontroli.

Kontrolę jakości paliw przeprowadzono w oparciu o odrębny program zgodnie z ustawą z dnia 25 sierpnia 2006 roku o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2016 r., poz. 1928 z późn. zm.).

Wykonując zadania określone w Planie Kontroli na rok 2016 Inspekcja Handlowa przeprowadziła w zakresie:

- dyrektyw nowego podejścia 915 kontroli (122 proc. planu),
- ogólnego bezpieczeństwa produktów 621 kontroli (113 proc. planu),
- innych produktów nieżywnościowych i usług 1 840 kontroli (139 proc. planu),
- artykułów rolno-spożywczych 2 585 kontroli (112 proc. planu).

Wykaz tematów kontroli planowych zrealizowanych w roku 2016 stanowi załącznik nr 1 do sprawozdania.

Rozdział III

KONTROLE INSPEKCJI HANDLOWEJ

1. ZAKRES DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ INSPEKCJI HANDLOWEJ

W 2016 roku działania Inspekcji Handlowej koncentrowały się na kontroli:

- 1) produktów pod kątem spełniania zasadniczych lub innych wymagań oraz ogólnego bezpieczeństwa,
- 2) paliw w ramach systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw,
- 3) produktów i usług,
- 4) działalności przedsiębiorców, w tym:
 - a) legalności i rzetelności działania przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie produkcji, handlu i usług,
 - b) przestrzegania przepisów określonych ustaw.

Inspekcja Handlowa realizowała kontrole:

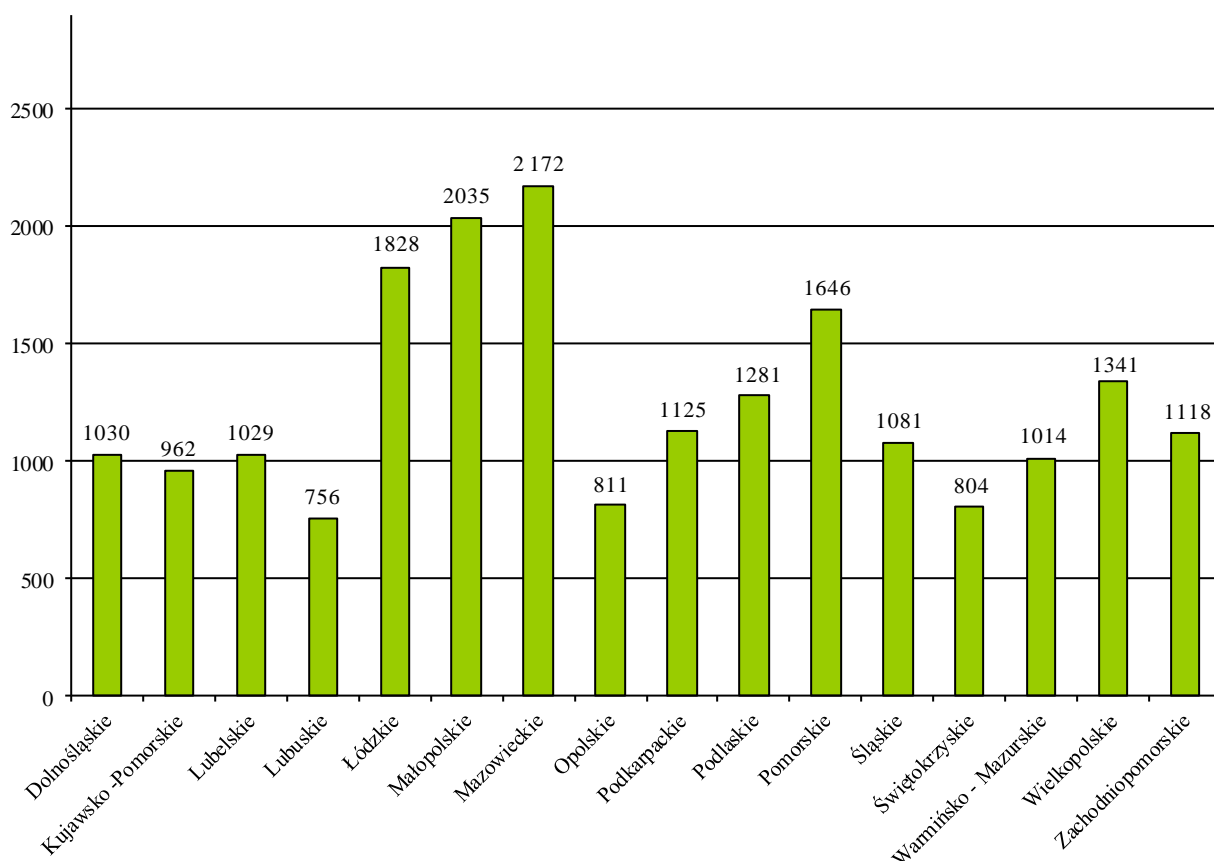
- 1) o znaczeniu krajowym, których przedmiot określony został w Planie Kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2016 i Programie Kontroli Jakości Paliw,
- 2) o charakterze interwencyjnym wynikające ze zleceń Prezesa UOKiK w związku z informacjami organów administracji publicznej, organizacji konsumentów oraz bieżącej oceny rynku i występujących na nim zjawisk,
- 3) o znaczeniu lokalnym wynikające ze zleceń wojewody lub informacji przekazywanych do wojewódzkich inspektorów przez organy i organizacje lokalne lub konsumentów oraz bieżącej oceny rynku lokalnego i występujących na nim zjawisk.

Kontrole prowadzone przez Inspekcję Handlową w 2016 roku obejmowały pięć obszarów tematycznych określonych w Planie Kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2016 i w Programie Kontroli Jakości Paliw:

- 1) zasadniczych i innych wymagań wyrobów w ramach systemu oceny zgodności,
- 2) bezpieczeństwa produktów w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów,

- 3) jakości paliw,
- 4) artykułów żywnościowych,
- 5) pozostałych produktów i usług.

Wykres 1. Liczba kontroli przeprowadzonych w 2016 r. w poszczególnych województwach (wojewódzkich inspektoratach Inspekcji Handlowej)

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Ogółem w 2016 roku Inspekcja Handlowa przeprowadziła łącznie 20 033 kontroli, co stanowi wielkość zbliżoną do liczby kontroli przeprowadzonych w 2015 roku.

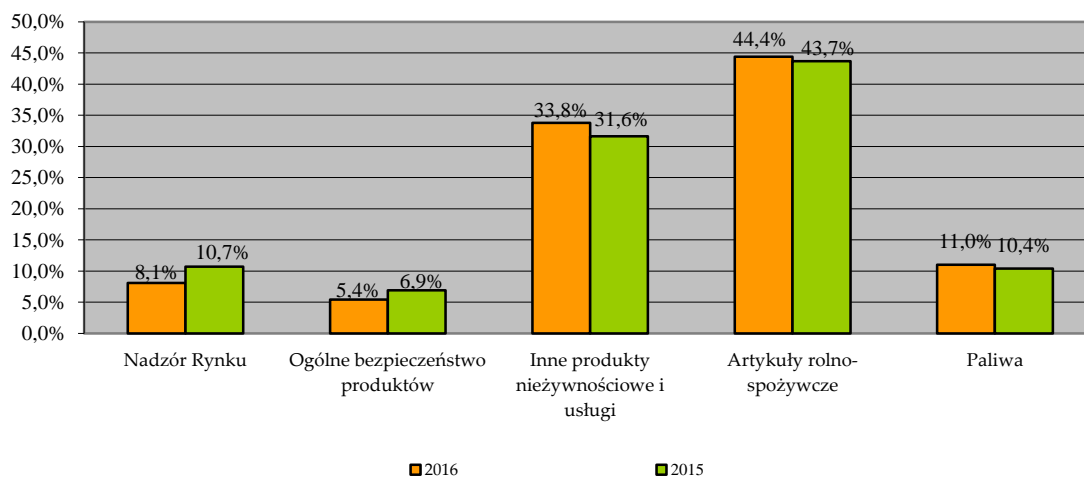
W 2016 roku nieznacznie zmieniła się struktura przedmiotowa kontroli w stosunku do roku ubiegłego.

W ogólnej liczbie kontroli zmniejszył się udział kontroli dotyczących nadzoru rynku z

10,7 proc. (w 2015 roku) na 8,1 proc. oraz kontroli w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów z 6,9 proc. (w 2015 roku) na 5,4 proc., a zwiększył się udział kontroli produktów nieżywnościowych i usług z 31,6 proc. (w 2015 roku) do 33,8 proc.

Natomiast udział w ogólnej liczbie kontroli z pozostałych obszarów pozostał na tym samym poziomie, co w roku ubiegłym (licząc z dokładnością do jednego punktu procentowego), tj.: 11 proc. paliwa, 44,4 proc. artykuły żywnościowe.

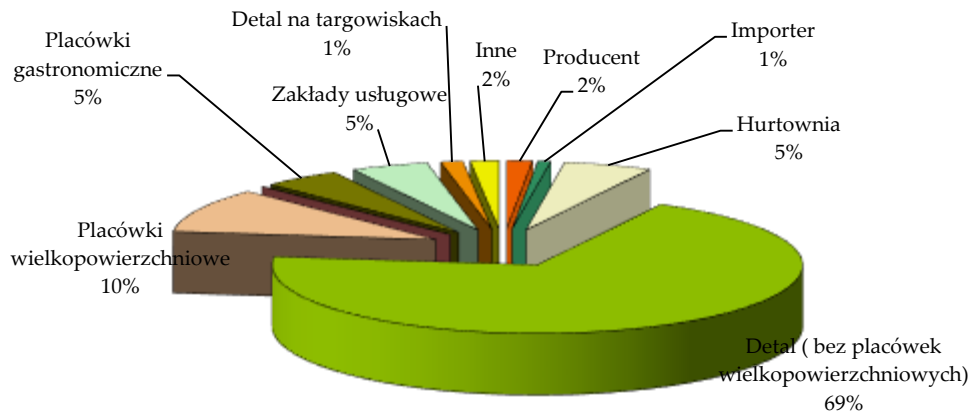
Wykres 2. Struktura przedmiotowa kontroli
w 2016 r. i 2015 r.

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

W 2016 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, większość kontroli Inspekcji Handlowej przeprowadzana była w handlu detalicznym, w tym w sklepach wielkopowierzchnowych (tj. super i hipermarketach oraz dyskontach).

Wykres 3. Struktura podmiotowa kontroli w 2016 r.

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Ponad 15 proc. kontroli objęło placówki o dużym strumieniu przepływu wyrobów (hurtownie, obiekty wielkopowierzchniowe, zakłady produkcyjne), co umożliwiło sprawdzenie większej liczby produktów podczas jednej kontroli.

Zgodnie z przyjętymi zasadami, podczas przeprowadzanych kontroli przedmiotem zainteresowania inspektorów Inspekcji Handlowej były przede wszystkim te grupy produktów, w których prawdopodobieństwo wystąpienia nieprawidłowości było szczególnie wysokie i produkty zgłaszane przez konsumentów jako niebezpieczne lub niewłaściwej jakości.

W poszczególnych obszarach przedmiotem kontroli były m.in.:

- 1) w zakresie wyrobów objętych dyrektywami nowego podejścia: promienniki ciepła, ogrzewacze wody, zabawki, akcesoria odblaskowe, kaski i odzież ochronna, sprzęt elektryczny (w tym przedłużacze zwijane (bębnowe), zasilacze, oprawy oświetleniowe (w tym lampki choinkowe, girlandy, węże świetlne LED), piekarniki, okapy, elektronarzędzia;
- 2) w zakresie wyrobów objętych ustawą o ogólnym bezpieczeństwie produktów: narty, łyżwy, deski snowboardowe, buty narciarskie i snowboardowe, wiązania do nart, drabiny i stołki, odzież dziecięca – sznurki, meble ogrodowe, rowery dziecięce, foteliki i przyczepki rowerowe, wyposażenie samochodów (linki holownicze, uchwyty do przewożenia rowerów, pasy mocujące, odciągi łańcuchowe), hulajnogi, deski, wrotki, łyżworolki, wskaźniki laserowe, artykuły dla dzieci (smoczki, wyroby do mocowania smoczka, wózki, chodziki, leżaczki, przewijaki, huśtawki dla niemowląt, bujaki, bariery);
- 3) w zakresie paliw: paliwa ciekłe, gaz skroplony (LPG) i lekki olej opałowy, biopaliwa ciekłe;
- 4) w zakresie innych artykułów nieżywnościowych i usług: produkty włókiennicze, kosmetyki, różnego rodzaju wyroby chemii gospodarczej, różnego rodzaju substancje chemiczne, mieszaniny chemiczne i produkty biobójcze przeznaczone dla konsumentów, akumulatory samochodowe i różnego rodzaju baterie, przedmioty wyposażenia oraz części samochodowe, prawidłowość etykietowania

opon pod kątem efektywności paliwowej i innych zasadniczych parametrów, działalność przedsiębiorców prowadzących sprzedaż produktów i usług przez Internet, świadczących usługi w zakresie sal zabaw, usługi hotelarskie, ;

5) w zakresie artykułów żywnościowych:

- oleje tłoczone na zimno, oliwa z oliwek z pierwszego tłoczenia, zioła i przyprawy, ryby i produkty rybołówstwa świeże, mrożone i przetworzone, produkty posiadające chronione oznaczenia geograficzne (ChOG), chronione nazwy pochodzenia (ChNP) oraz gwarantowane tradycyjne specjalności (GTS), naturalne wody źródlane i mineralne, napoje bezalkoholowe, napoje energetyzujące, świeże owoce i warzywa, mleko, napoje mleczne, sery, masło (krowie, kozie, owcze, mieszane), suplementy diety, produkty rolnictwa ekologicznego głównie z państw UE i państw trzecich, ciastka, cukierki, wyroby czekoladowe i kakaowe, cukierki i praliny z nadzieniem alkoholowym, mięso mielone, surowe wyroby mięsne (w tym przetworzone), przetwory mięsne w tym konserwy, wyroby winiarskie, wyroby alkoholowe na bazie piwa, cydr, wyroby alkoholowe i tytoniowe podlegające obowiązkowi oznakowania znakami skarbowymi akcyzy,
- usługi gastronomiczne: w placówkach działających w zajazdach, motelach i hotelach; typu fast-food, oferowane przez placówki działające w szkołach (sklepiki i stołówki szkolne) i na wyższych uczelniach, w klubach studenckich, internatach, akademikach.

2. WYNIKI KONTROLI

2.1. Bezpieczeństwo produktów

2.1.1. Wyniki kontroli w zakresie systemu kontroli wyrobów i systemu kontroli stworzonego na podstawie ustawy o informowaniu o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię oraz o kontroli realizacji programu znakowania urzędzeń biurowych

W 2016 r. skontrolowano wyroby, dla których wymagania techniczne i prawne wpływające na bezpieczeństwo konsumentów określono w 13 aktach prawnych (patrz punkt 2.1.1.1. niniejszego dokumentu), w zakresie których ustawowym organem kontroli jest Inspekcja Handlowa.

Wyniki kontroli

Kontrolą objęto łącznie 5 570 rodzajów wyrobów (o 34 proc. mniej niż w 2015 r.) w 1 713 podmiotach (o 19,4 proc. mniej niż w 2015 r.). Spadek liczby kontroli wynika z przejściowego braku akredytacji Specjalistycznego Laboratorium Badania Zabawek w Lublinie i wejścia w życie ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (t.j. Dz. U. z 2017 r, poz. 1398), co wiązało się z koniecznością przeszkolenia inspektorów Inspekcji Handlowej w zakresie nowych przepisów.

Kontrole przeprowadzono w następujących podmiotach:

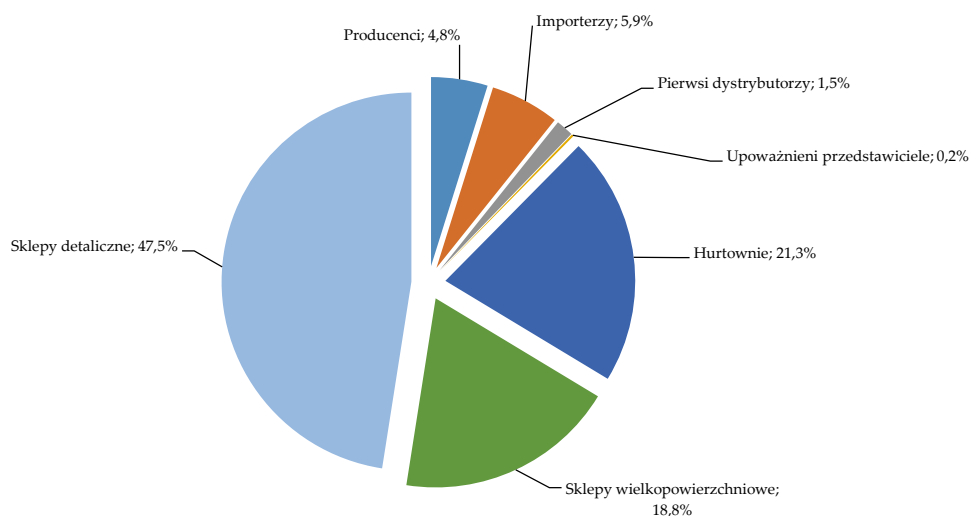
- 816 sklepach detalicznych (w 2015 r. – 1 085),

- 362 hurtowniach (w 2015 r. – 446),
- 322 sklepach wielkopowierzchniowych (w 2015 r. – 383),

oraz u:

- 102 importerów (w 2015 r. – 110),
- 83 producentów (w 2015 r. – 89),
- 25 pierwszych dystrybutorów (w 2015 r. – 17),
- 3 upoważnionych przedstawicieli (w 2015 r. – 2).

Wykres 4. Struktura placówek objętych kontrolą w ramach nadzoru rynku w 2015 r.

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Oprócz kontroli planowych (które stanowiły 57,9 proc. ogólnej liczby kontroli), przeprowadzono także kontrole sprawdzające, mające na celu zweryfikowanie wykonania obowiązków nałożonych na przedsiębiorców (np. wycofania danego wyrobu z obrotu). Ponadto w 2016 r. na zlecenie Prezesa UOKiK¹ przeprowadzono 5 kontroli dodatkowych, w ramach których zbadano laboratoryjne łącznie 68 wyrobów. Objęto nimi następujące grupy wyrobów: czajniki elektryczne, spawarki inwertorowe, ładowarki, okulary przeciwsłoneczne i kompresory do użytku nieprofesjonalnego. Dodatkowo inspektorzy Inspekcji Handlowej mają obowiązek reagowania na sygnały o występowaniu na rynku produktów niebezpiecznych zgłoszonych w unijnym systemie szybkiego powiadamiania o wyrobach niebezpiecznych RAPEX oraz unijnym systemie wymiany informacji w obszarze nadzoru rynku ICSMS. W statystykach ujęto także kontrole, w przypadku których nie są kontrolowane wyroby, a jedynie podmioty (w sytuacji, gdy wyrób został wycofany z rynku, czyli przedsiębiorca wykonał nakaz wycofania produktu lub nie znaleziono na rynku polskim wyrobu zgłoszonego w systemie RAPEX).

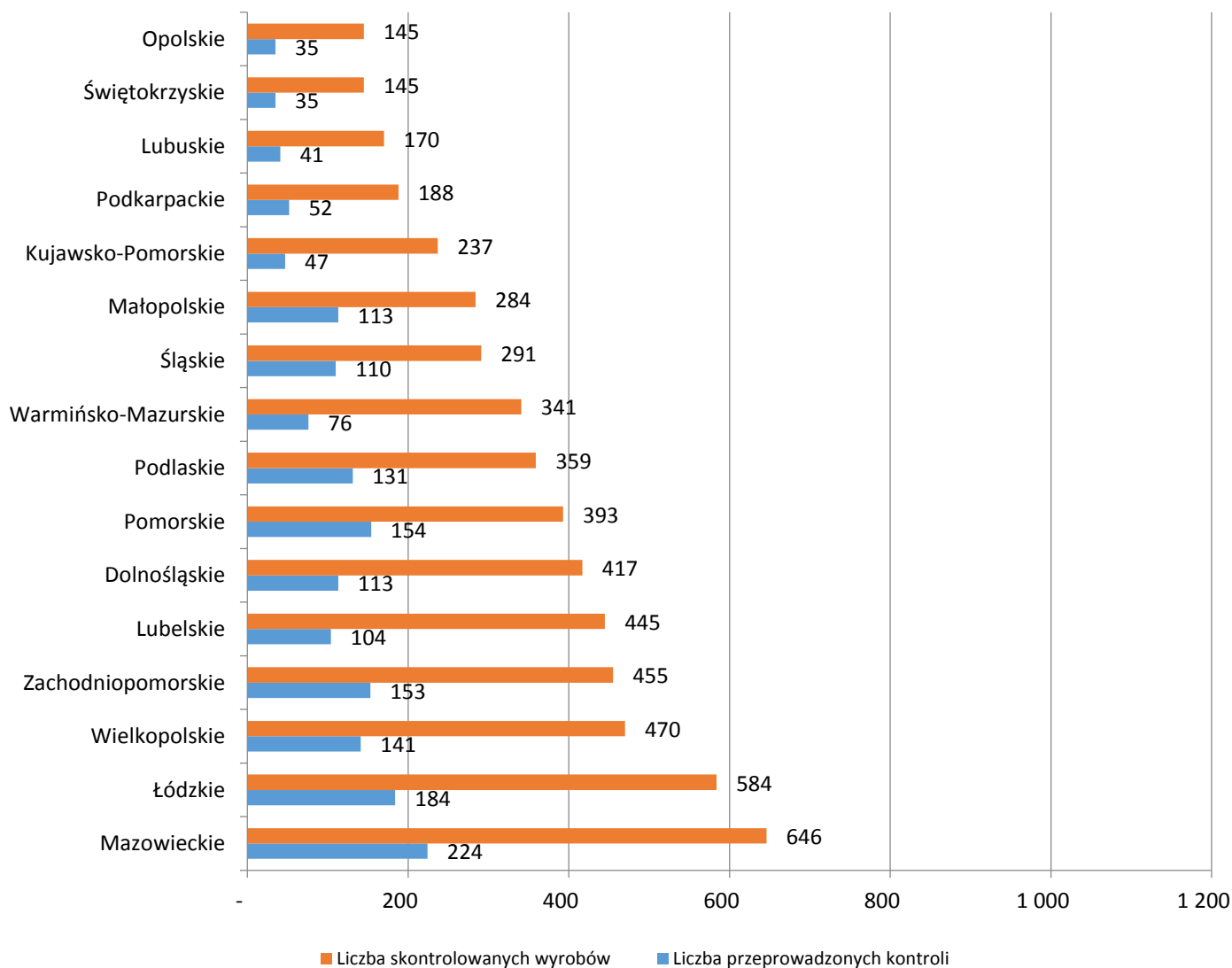
Ponadto w 2016 r. Prezes UOKiK, w związku z otrzymanymi skargami, zlecił Inspekcji

¹ Na podstawie art. 9 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej

Handlowej przeprowadzenie 18 kontroli interwencyjnych.

W 2016 r. liczba kontroli przeprowadzonych w zakresie ustawy o systemie oceny zgodności oraz ustawy o informowaniu o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię oraz o kontroli realizacji programu znakowania urządzeń biurowych, a także liczba skontrolowanych wyrobów w podziale na województwa kształtowała się następująco:

Wykres 5. Liczba kontroli przeprowadzonych w zakresie systemu kontroli wyrobów i systemu kontroli stworzonego na podstawie ustawy o informowaniu o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię oraz o kontroli realizacji programu znakowania urządzeń

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

W rezultacie przeprowadzonych kontroli wykryto następujące nieprawidłowości, które są wspólne dla wszystkich mających zastosowanie wymagań:

- niezgodności z wymaganiami dotyczącymi oznakowania, dokumentacji, instrukcji, ostrzeżeń itp. (19,3 proc. skontrolowanych wyrobów),

- brak lub nieprawidłowo sporządzona deklaracja zgodności (13,2 proc. skontrolowanych wyrobów),
- inne – np. brak dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie procedury oceny zgodności, takich jak certyfikat badania typu WE, dokumentacji technicznej (10,6 proc. skontrolowanych wyrobów),
- niezgodności z zasadniczymi wymaganiami o charakterze konstrukcyjnym (7,5 proc. skontrolowanych wyrobów),
- brak lub nieprawidłowe oznakowanie CE (5,1 proc. skontrolowanych wyrobów).

W wyrobach kwestionowanych podczas kontroli często stwierdzano więcej niż jedną nieprawidłowość.

W 2016 r. Inspekcja Handlowa wydała 352 opinie dotyczące spełniania wymagań określonych w przepisach prawa zharmonizowanego przez wyroby wprowadzane do obrotu na polski obszar celny. W 327 przypadkach opinie były negatywne, najczęściej kwestionowano zabawki i sprzęt elektryczny. Wydane opinie dotyczyły wyrobów objętych przepisami 9 krajowych rozporządzeń. Struktura opinii wydanych przez IH w 2016 r. przedstawiona została na poniższym wykresie.

Wykres 6. Struktura wydanych opinii wg poszczególnych aktów prawnych w 2016 r.

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.1.1.1. Dane dotyczące kontroli w podziale na poszczególne akty prawne

W 2016 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła 1 713 kontroli spełniania wymagań w obszarze systemu kontroli wyrobów i etykietowania energetycznego, poddając ocenie 5 570 rodzajów wyrobów w zakresie następujących aktów prawnych (krajowych i unijnych):

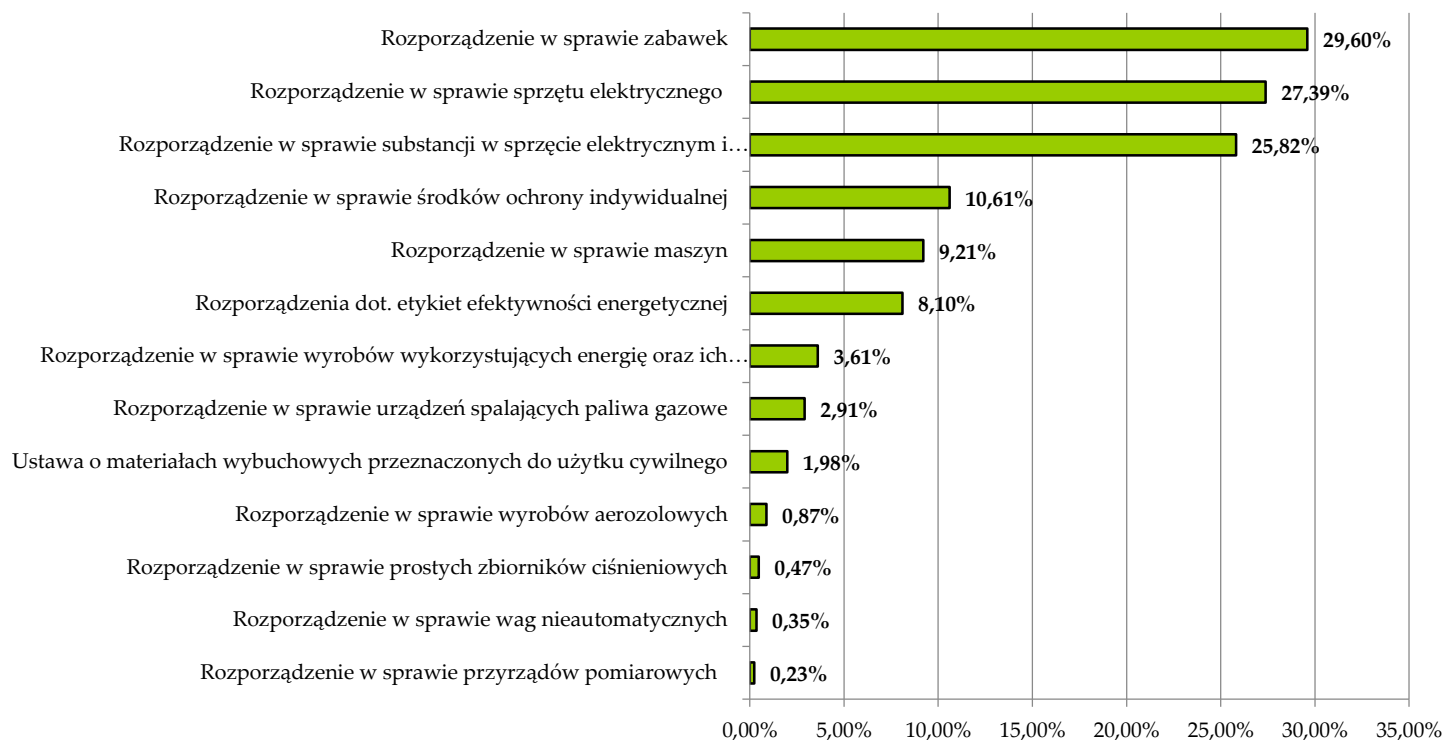
Lp.	Akt prawny	Kategorie wyrobów objęte kontrolą	Liczba kontroli	Liczba wyrobów objętych kontrolą	
1.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla zabawek (Dz. U. Nr 83, poz. 454, z późn. zm.)	zabawki wypchane miękkie, lalki, zabawki dla niemowląt do oglądania, chwytania i/lub ściskania, materiały artystyczne i rzemieślnicze oraz podobne artykuły, książki o wartości zabawowej, kostiumy, przebrania i maski, zabawki rozwijające umiejętności, zabawki w żywności, zabawki do zabawy w piasku i wodzie, zabawki do zabawy w wodzie, zabawki - sprzęt do zabaw sportowych i piłki, zabawki, do których dziecko może wejść, sprzęt audiowizualny, zabawki konstrukcyjne i układanki, zestawy do eksperymentowania, zabawki funkcjonalne, zestawy gier, pojazdy napędzane mechanicznie i/lub elektrycznie	508	2 600	
2.	Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie wymagań dla sprzętu elektrycznego (Dz. U., poz. 806)	przedłużacze zwijane (bębnowe), zasilacze, ograniczniki przepięć, oprawy oświetleniowe (w tym lampki choinkowe, girlandy, węże świetlne LED), czajniki elektryczne, spawarki inwertorowe	470	949	
3.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 17 grudnia 2010 r. w sprawie procedur oceny zgodności wyrobów wykorzystujących energię oraz ich oznakowania (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 32)	pompy cyrkulacyjne i pompy wirowe do wody służące do pompowania wody czystej, źródła światła LED	62	106	
4.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 października 2008 r. w sprawie zasadniczych	Elektronarzędzia, kompresory do użytku nieprofesjonalnego	158	494	

	wymagań dla maszyn (Dz. U. Nr 199, poz. 1228)				
5.	Ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (Dz. U. Nr 117, poz. 1007, z późn. zm.)	Widowiskowe wyroby pirotechniczne klasy 1-3 i 4	34	95	
6.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz. U. Nr 259, poz. 2173, z późn. zm.)	okulary przeciwsłoneczne, kaski i odzież ochronna, odzież odblaskowa	182	327	
7.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń spalających paliwa gazowe (Dz. U. Nr 263, poz. 2201)	promienniki ciepła, ogrzewacze wody i ciepła	50	91	
8.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 grudnia 2003 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla wag nieautomatycznych podlegających ocenie zgodności (Dz. U. z 2004 r. Nr 4, poz. 23)	wagi nieautomatyczne	6	21	
9.	Rozporządzenia dot. etykiet efektywności energetycznej	źródła światła LED, piekarniki, okapy	139	456	
10.	Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 2 czerwca 2016 r. w sprawie prostych zbiorników ciśnieniowych (Dz. U. poz. 812)	kompresory do użytku nieprofesjonalnego	8	9	
11.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla przyrządów pomiarowych (Dz. U. z 2007 r. Nr 3, poz.	Przyrządy pomiarowe	4	4	

	27) ²				
12.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8 maja 2013 r. w sprawie zasadniczych wymagań dotyczących ograniczenia niektórych niebezpiecznych substancji w sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2013 r., poz. 547)	Sprzęt elektryczny (wymienione wyżej urządzenia elektryczne wprowadzone do obrotu po 24 maja 2013 r.)	443	1 206	
13.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 listopada 2009 r. w sprawie szczegółowych wymagań dla wyrobów aerozolowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 188, poz. 1460)	Wyroby aerozolowe	15	40	

Strukturę kontroli, z uwzględnieniem podziału na poszczególne akty prawne, przedstawia poniższy wykres:

Wykres 7. Struktura kontroli według poszczególnych aktów prawnych w 2016 r.

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

² Od 20 kwietnia 2016 r. w związku z wejściem w życie ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku, kontrola przyrządów pomiarowych znajduje się w zakresie kompetencji administracji miar

2.1.1.2. Najczęściej kwestionowane wyroby

W 2016 r. Inspekcja Handlowa stwierdziła nieprawidłowości w 1 920 wyrobach kontrolowanych na zgodność z wymaganiami prawodawstwa harmonizacyjnego (w 2015 r. – 3 137), w tym: 1 491 w zakresie wymagań zasadniczych (w 2015 r. – 2 182), 734 w zakresie deklaracji zgodności (w 2015 r. – 1 411) i 876 w pozostałych zakresach³ (w 2015 r. – 1 729).

Największy odsetek wyrobów niezgodnych z wymaganiami formalnymi (tj. dotyczącymi oznakowania, instrukcji, ostrzeżeń itp.), w stosunku do liczby skontrolowanych wyrobów, stwierdzono w przypadku sprzętu ochrony indywidualnej (133 wyroby – 40,7 proc. skontrolowanych), sprzętu elektrycznego (312 wyrobów – 32,9 proc. skontrolowanych) i zabawek (537 wyrobów – 20,7 proc. skontrolowanych).

Największą liczbę wyrobów niezgodnych z zasadniczymi wymaganiami o charakterze konstrukcyjnym stwierdzono w przypadku sprzętu elektrycznego (206 wyrobów – 21,7 proc. skontrolowanych wyrobów) i wyrobów pirotechnicznych (16 wyrobów – 16,8 proc. skontrolowanych wyrobów). Wpływ na ten wynik miały niewątpliwie przeprowadzone badania laboratoryjne.

2.1.2. Kontrole w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

W 2016 r. w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów Inspekcja Handlowa przeprowadziła kontrole w 9 tematach planowych, które obejmowały następujące grupy produktów:

- artykuły dla dzieci,
- drabiny i stoliki,
- meble ogrodowe,
- rowery dziecięce oraz foteliki i przyczepki rowerowe,
- sprzęt sportowo-rekreacyjny,
- wskaźniki laserowe,
- wyposażenie samochodowe,
- wyroby konfekcyjne dla dzieci,
- zimowy sprzęt sportowy.

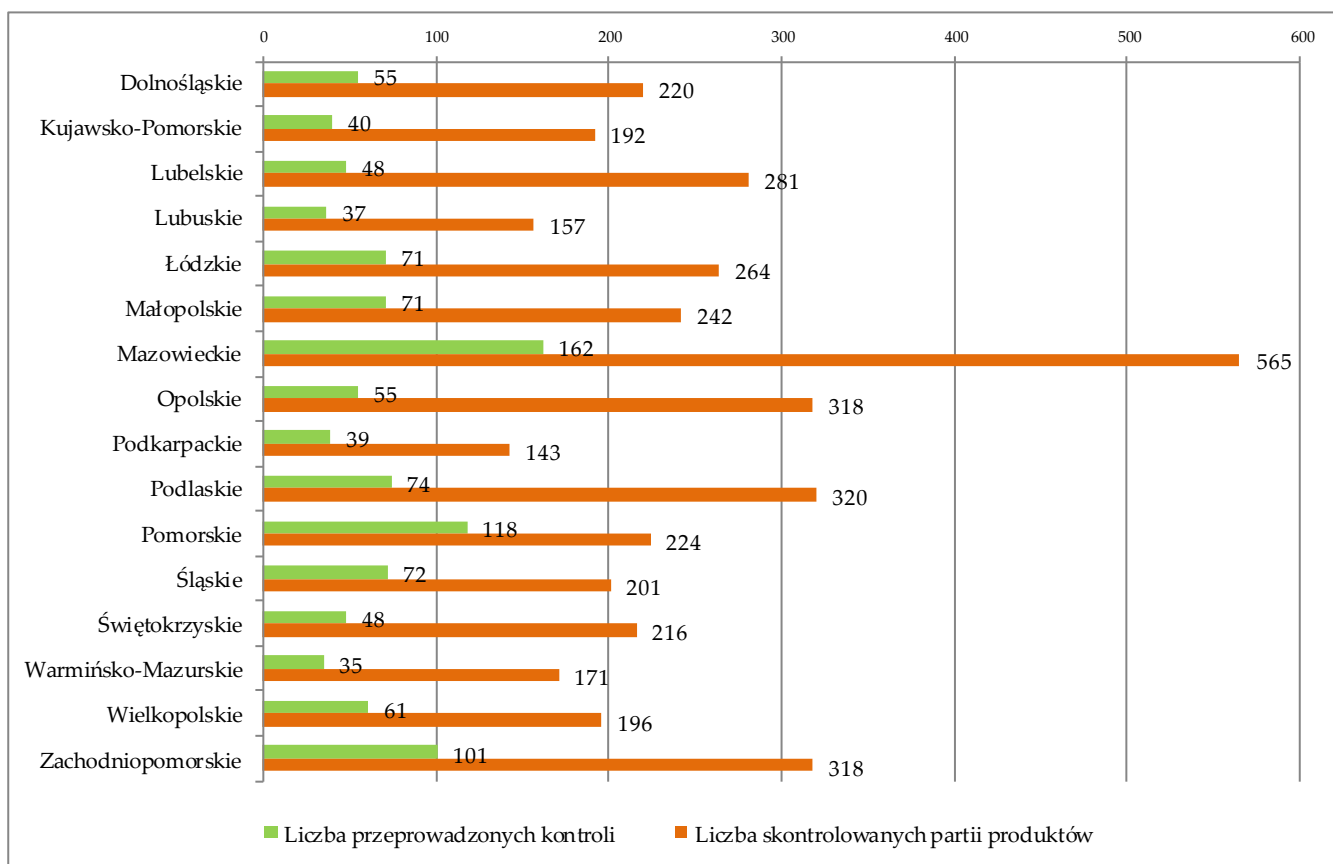
W ramach kontroli pozaplanowych: własnych i interwencyjnych, Inspekcja Handlowa sprawdziła także bezpieczeństwo innych produktów należących do następujących kategorii:

- artykuły biurowe i papiernicze,
- czujniki gazu, tlenku węgla i dymu,
- obuwie,
- osprzęt elektroinstalacyjny - gniazda, wskaźniki, adaptory,
- ozdoby świąteczne,
- pieluszki dla dzieci,
- produkty włókiennicze,
- ręczne narzędzia proste i sprzęt AGD,
- sprzęt do ćwiczeń w domu,
- świece i znicze,
- wyroby pirotechniczne,
- zapalniczki,

³ Np. brak lub nieprawidłowe oznakowanie CE, brak dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie procedury oceny zgodności.

- żaluzje i rolety.

Wykres 8. Liczba przeprowadzonych kontroli oraz liczba skontrolowanych partii produktów w 2016 roku w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

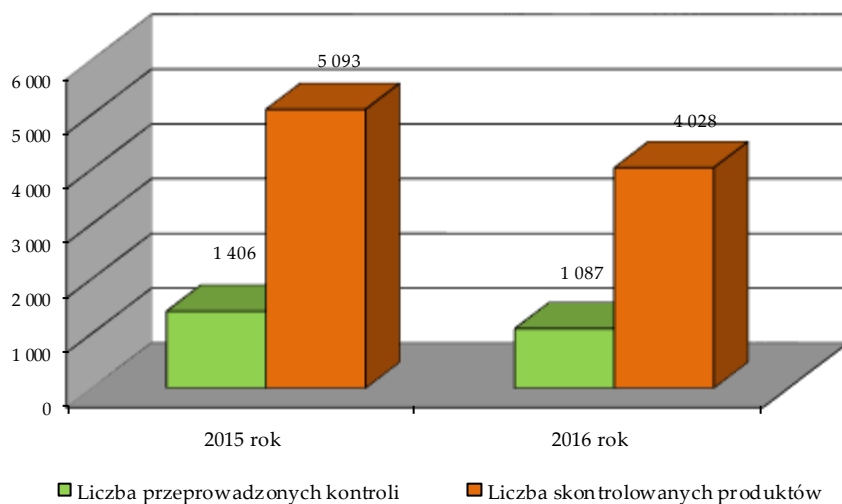

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.1.2.1. Porównanie struktury przedmiotowej i podmiotowej kontroli w roku 2016 do poprzedniego

W 2016 roku kontrolą objęto 4 028 partii produktów (o 21 proc. mniej niż w 2015 r.) w 1 087 podmiotach gospodarczych (o 22,7 proc. mniej niż w 2015 r.).

Wykres 9. Porównanie liczby przeprowadzonych kontroli i skontrolowanych produktów w latach 2015 i 2016 w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

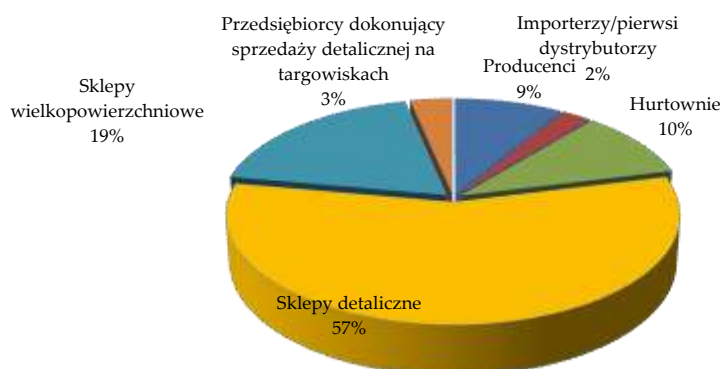
Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.1.2.2. Wyniki kontroli w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

Kontrolami objęto 1 087 podmiotów gospodarczych (w 2015 r. – 1 406), w tym m.in.:

- 607 sklepów detalicznych,
- 202 sklepy wielkopowierzchniowe,
- 108 hurtowni,
- 93 producentów,
- 26 importerów/pierwszych dystrybutorów,
- 38 przedsiębiorców dokonujących sprzedaży detalicznej na targowiskach.

Wykres 10. Struktura placówek objętych kontrolą w 2016 r

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Spośród wyodrębnionych grup produktów skontrolowano (wykaz ułożony malejąco):

- obuwie – 608 partii,
- sprzęt sportowy, w tym zimowy, do ćwiczeń w domu, rekreacji - 585 partii,
- artykuły i meble dla dzieci - 401 partii,
- produkty włókiennicze - 382 partie,
- meble ogrodowe - 364 partie,
- drabiny i stołki - 339 partii,
- wyposażenie samochodowe - 308 partii,
- rowery oraz foteliki, przyczepki rowerowe - 301 partii,
- ręczne narzędzia proste i drobny sprzęt AGD - 140 partii,
- wskaźniki laserowe - 92 partie,
- ozdoby świąteczne - 80 partii,
- świece i znicze - 76 partii,
- zapalniczki - 64 partie,
- artykuły erotyczne - 46 partie,
- naczynia do pieczenia - 42 partie,
- grille - 41 partii,
- kontrola w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów u przedsiębiorców prowadzących działalność na targowiskach miejskich i gminnych - 24 partie,
- osprzęt elektroinstalacyjny - gniazda, wskaźniki, adaptery, przedłużacze - 21 partii,
- meble mieszkaniowe - 20 partii,
- art. wypornościowe do nauki pływania - 19 partii,
- czujniki gazu, tlenku węgla i dymu – 13 partii,
- pozostałe - 62 partie.

Z uwagi na znaczne prawdopodobieństwo, że produkt nie jest bezpieczny kwestionowane były m.in.:

- adaptery (prześciówki) – ze względu na brak zabezpieczeń zapobiegających włożeniu do gniazda wtyczkowego tylko jednego kołka wtyczki, w efekcie czego drugi kołek wiodący prąd pozostawał elementem dostępnym dla dotyku,

- konfekcja dziecięca – z uwagi na zastosowanie niedozwolonych sznurków ściągających w okolicy głowy i szyi lub niewłaściwych sznurków w innych obszarach ciała, np. zbyt długich,
- huśtawki ogrodowe – ze względu na niewystarczającą wytrzymałość przedniej krawędzi siedziska i występowanie nieosłoniętych ostrych krawędzi śrub dostępnych dla konsumenta w trakcie użytkowania
- meble ogrodowe – z uwagi na ostre, nierówne krawędzie i zadziory o ostrych końcach,
- grille – ze względu na niewystarczającą minimalną głębokością paleniska,
- rolety i żaluzje pokojowe - z powodu braku zastosowania środków i urządzeń zabezpieczających przed powstawaniem niebezpiecznych pętli na sznurkach służących do podnoszenia i opuszczania zasłony i występowanie zbyt długich sznurków służących do operowania zasłoną,
- rowery dziecięce – ze względu na brak możliwości swobodnego obrotu układu kierowniczego co najmniej o 60° w obie strony od położenia na wprost, oraz zbyt małą odległość kółek pomocniczych od ramy.

2.1.3. Współpraca z organami celnymi.

Jeśli organ celny w toku kontroli produktów, które mają być objęte procedurą dopuszczenia do obrotu poweźmie podejrzenie o możliwości niespełniania wymagań bezpieczeństwa przez produkt, występuje do Inspekcji Handlowej o wydanie opinii. W 2016 r. organy celne wystąpiły do IH z 185 wnioskami o wydanie opinii. W ich wyniku, w 24 przypadkach Inspekcja Handlowa uznała, że kontrolowane produkty są bezpieczne, natomiast w 161 pozostałych przypadkach opinie były negatywne (produkty nie zostały dopuszczone na rynek unijny ze względu na bezpieczeństwo).

2.2. Jakość paliw

W okresie od stycznia do grudnia 2016 r. kontrola jakości paliw ciekłych objęła swoim zasięgiem stacje paliw i hurtownie zlokalizowane na terenie wszystkich województw. Łącznie skontrolowano 1546 stacji oraz 39 hurtowni posiadających zbiorniki stacjonarne (w tym 9 baz paliwowych producentów paliw i magazynujących paliwa), pobierając do analiz laboratoryjnych łącznie 1667 próbek paliw, z czego:

- w tzw. części europejskiej systemu, skontrolowano 933 stacje paliw pobierając 933 próbki (olej napędowy - 403, benzyny - 530),
- w ramach pozostałych kontroli, skontrolowano 613 stacji paliw oraz 39 hurtowni pobierając ogółem 734 próbki paliw (olej napędowy - 520, benzyny - 214), z tego 693 na stacjach paliw oraz 41 w hurtowniach dysponujących zbiornikami stacjonarnymi.

Ocena poddanych analizom laboratoryjnym próbek paliw ciekłych przeprowadzana była w odniesieniu do wymagań jakościowych określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 9 grudnia 2008 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw ciekłych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1058 z późn. zm.).

Wśród kwestionowanych próbek paliw stwierdzono, że:

- w ramach tzw. części europejskiej systemu 22 próbki paliw ciekłych nie spełniało obowiązujących wymagań jakościowych, co stanowi 2,36% zbadanych w tym zakresie,
- w ramach pozostałych kontroli wymagań tych nie spełniało:
 - 39 próbek paliw ciekłych nie spełniało wymagań jakościowych, co stanowi 5,63% zbadanych w tym zakresie (stacje).

W trakcie kontroli hurtowni paliw oraz producentów i magazynujących paliwa ciekłe stwierdzono, że wszystkie zbadane próbki paliw spełniały wymagania jakościowe.

Na podstawie otrzymanych raportów z wynikami badań, przeprowadzonych przez akredytowane laboratoria, należy stwierdzić, że ogółem 61 zbadanych próbek paliw (tj. 3,66% zbadanych w tym zakresie) nie spełniało wymagań jakościowych określonych w ww. akcie prawnym. Dotyczyło to 37 próbek oleju napędowego (4,00% zbadanych w tym zakresie) i 24 próbek benzyn (3,22% zbadanych w tym zakresie).

W kwestionowanych próbkach, podobnie jak w latach 2007 - 2015 stwierdzano zdecydowanie więcej przypadków, w których wymagań nie spełniał tylko jeden parametr. Dotyczyło to ponad 62% wszystkich próbek niespełniających wymagań, w tym prawie 57% próbek oleju napędowego i prawie 71% próbek benzyn.

Biorąc pod uwagę wyniki uzyskane w 2016 r. należy zauważyć, że:

- w dalszym ciągu wśród kwestionowanych próbek paliw ciekłych zdecydowanie dominują próbki oleju napędowego (podobnie jak w latach 2004-2006 i 2008-2015; jedynie w 2007 r. nieznacznie dominowały próbki benzyn),
- utrzymująca się na niższym poziomie (podobnie, jak w latach 2007 – 2015), w porównaniu z latami 2004 – 2006, liczba próbek kwestionowanych z uwagi na przekroczoną zawartość siarki, tak w oleju napędowym, jak również w benzynach. W 2016 r. zarejestrowano 4 przypadki tego rodzaju nieprawidłowości (3 w oleju napędowym i 1 w benzynie). Stwierdzone przekroczenia zawartości siarki wahały się od 14,5 do 43,6 mg/kg przy normie max. 10 mg/kg.

W omawianym okresie wśród kwestionowanych parametrów w oleju napędowym zdecydowanie dominowały skład frakcyjny 95% destyluje do temperatury (20), skład frakcyjny: do 350°C destyluje (8), stabilność oksydacyjna (h) (7), temperatura zapłonu (7), stabilność oksydacyjna (g/m³) (6), zawartość siarki (3). Natomiast w benzynach, najczęściej kwestionowanymi parametrami były prężność par (9) oraz badawcza liczba oktanowa (RON) (8).

2.2.1. Kontrola jakości gazu skroplonego LPG

W roku 2016 kontrola jakości oferowanego gazu skroplonego (LPG) na stacjach paliw i w hurtowniach objęła swoim zasięgiem wszystkie województwa. Skontrolowano łącznie 479 stacji oferujących gaz skroplony (LPG) i 12 hurtowni pobierając ogółem 491 próbek gazu do analiz laboratoryjnych, w tym 479 na stacjach i 12 w hurtowniach.

W trakcie kontroli stacji paliw oferujących gaz skroplony (LPG), które zostały

wylosowane przez Prezesa UOKiK stwierdzono, że 6 próbek gazu skroplonego (LPG) nie spełniało obowiązujących wymagań jakościowych, co stanowi 1,42% próbek zbadanych w tym zakresie.

W trakcie pozostałych kontroli stacji paliw oferujących gaz skroplony (LPG), które zostały wybrane na podstawie skarg kierowców, informacji z Policji i negatywnych wyników poprzednich kontroli stwierdzono, że: 3 próbki gazu skroplonego (LPG) nie spełniało wymagań jakościowych, co stanowi 5,36% próbek zbadanych w tym zakresie.

W trakcie kontroli hurtowni stwierdzono, że 2 próbki gazu skroplonego (LPG) nie spełniało obowiązujących wymagań jakościowych, co stanowi 16,67% zbadanych.

2.2.2. Kontrola jakości biopaliw ciekłych

W 2016 r. kontrola jakości biopaliw ciekłych prowadzona była na terenie całego kraju. W trakcie kontroli nie pobrano do badań laboratoryjnych żadnych próbek biopaliw z uwagi na brak tego rodzaju paliw w ofercie na wylosowanych do kontroli podmiotach.

2.2.3. Kontrola lekkiego oleju opałowego w zakresie zawartości siarki

W okresie od stycznia do grudnia 2016 r. do kontroli jakości lekkiego oleju opałowego wytypowano podmioty na terenie całego kraju. Próbki tego rodzaju paliwa, m. in. z uwagi na brak lekkiego oleju opałowego w ofercie, brak zbiorników stacjonarnych bądź likwidację firmy, zostały pobrane na terenie dwóch województw (świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego), w których skontrolowano 2 podmioty, pobierając do badań 2 próbki lekkiego oleju opałowego. W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdzono, że zbadane próbki spełniały wymagania jakościowe określone w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 3 listopada 2014 r. w sprawie wymagań jakościowych dotyczących zawartości siarki dla olejów oraz instalacji i warunków, w których będą stosowane ciężkie oleje opałowe (Dz. U. z 2014 r. poz. 1547).

Podobnie jak w latach 2010 - 2015 również w trakcie kontroli w 2016 r. nie stwierdzono żadnych przekroczeń wymagań jakościowych w zakresie zawartości siarki w lekkim oleju opałowym.

2.3. Pozostałe produkty konsumenckie i usługi

2.3.1. Kontrola artykułów nieżywnościowych i usług

Działania Inspekcji Handlowej w 2016 r. w tym obszarze dotyczyły kontroli:

- produktów w zakresie:
 - spełniania wymagań określonych w przepisach prawa,
 - prawidłowości oznakowania – tj. sprawdzanie jego zgodności z wymaganiami określonymi w przepisach prawa, a także ujawnianie i eliminowanie oznaczeń wprowadzających konsumentów w błąd;
- usług w zakresie jakości i rzetelności świadczenia przez usługodawcę;
- przedsiębiorców w zakresie zgodności ich działalności z obowiązującymi przepisami

prawa.

Inspekcja Handlowa, w ramach posiadanych kompetencji, sprawdzała przestrzeganie przez przedsiębiorców następujących przepisów:

2.3.1.1. W zakresie produktów włókienniczych

Oznakowanie wyrobów włókienniczych regulują przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1007/2011 z dnia 27 września 2011 r. w sprawie nazewnictwa włókien tekstylnych oraz etykietowania i oznakowania składu surowcowego wyrobów włókienniczych, a także uchylene dyrektywy Rady 73/44/EWG oraz dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 96/73/WE i 2008/121/WE (Dz. U. UE.L.2011 Nr 272, s.1.).

Inspekcja Handlowa w 2016 roku, podobnie jak w latach poprzednich, prowadziła zarówno w ramach kontroli planowych, jak i własnych, kontrole wyrobów włókienniczych – bielizny nocnej dla dzieci i dorosłych, wyrobów pończosznicych dla dorosłych, bielizny stołowej oraz konfekcji z tkanin i dzianin dla dzieci i dorosłych. W toku powyższych działań skontrolowano 1099 przedsiębiorców. Sprawdzono jakość 8 560 partii produktów, zaś laboratoryjnie przebadano 257 partie. Ze względu na różnego rodzaju nieprawidłowości, które zostały stwierdzone w toku badań organoleptycznych zakwestionowano ok. 34 proc. (w 2015 r. – 26,5 proc.) partii wyrobów włókienniczych.

Wyniki przeprowadzonych badań laboratoryjnych wykazały nieprawidłowości w 52,1 proc. przebadanych partii. Głównie stwierdzono niezgodność rzeczywistego składu surowcowego ze składem deklarowanym na etykiecie oraz niezgodność deklaracji producenta w zakresie wskaźników użytkowych. Zakwestionowane wyroby w związku z nieprawidłowymi wynikami badań oraz oznakowaniem zostały wycofane z obrotu.

2.3.1.2. W zakresie baterii i akumulatorów

W 2016 roku Inspekcja Handlowa przeprowadziła na terenie całego kraju całoroczną kontrolę prawidłowości obrotu akumulatorami i bateriami. Głównym celem kontroli było sprawdzenie, w jakim stopniu przedsiębiorcy wywiązują się z obowiązków wynikających z ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (Dz. U. Nr 79, poz. 666 z późn. zm.). Kontrolą objęto przedsiębiorców będących w rozumieniu ww. ustawy:

- sprzedawcą detalicznym;
- sprzedawcą hurtowym;
- sprzedawcą hurtowym i detalicznym oferującym sprzęt elektryczny lub elektroniczny w całości albo w części zasilany bateriami lub akumulatorami lub przystosowany do tego rodzaju zasilania.

Ogółem skontrolowano 185 przedsiębiorców. Kontrolą objęto 453 partie baterii, 227 partii akumulatorów oraz 161 partii sprzętu zasilanego bateriami i akumulatorami. Zakwestionowano 3,2 proc. skontrolowanych wyrobów (w 2015 r. – 4,8 proc.) wszystkich skontrolowanych, w tym 3 partie baterii, 25 partii akumulatorów.

W toku kontroli u sprzedawców hurtowych i detalicznych pobrano do badań 84 partie baterii oraz akumulatorów. Wyniki badań przeprowadzonych w Specjalistycznym Laboratorium Produktów Włókienniczych i Analizy Instrumentalnej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi w zakresie zawartości kadmu, ołowiu i rtęci, nie dały

podstawę do zakwestionowania.

W toku prowadzonych działań kontrolnych sprawdzono również prawidłowość zaprojektowania i oznakowania sprzętu. W powyższym zakresie oględzinom poddano ogółem 161 partii sprzętu elektrycznego lub elektronicznego w całości albo w części zasilanego bateriami lub akumulatorami lub przystosowanego do tego rodzaju zasilania. Stwierdzono, że wszystkie ww. wyroby były zaprojektowane w sposób umożliwiający łatwe usunięcie z nich zużytych baterii i zużytych akumulatorów, zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach ustawy o bateriach i akumulatorach.

2.3.1.3. W zakresie chemikaliów

Inspekcja Handlowa, zgodnie z ustawą z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. Nr 63 poz. 322 z późn. zm.), jest upoważniona do przeprowadzania kontroli chemikaliów w zakresie oznakowania, opakowania i obrotu. W 2016 r. w tym zakresie przeprowadzono ogólnie 269 kontroli, w toku których sprawdzono 451 partii wyrobów.

Kontrole prowadzone były w zakresie prawidłowości i kompletności oznakowania opakowań jednostkowych substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych zgodnie z wymaganiami ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (Tekst mający znaczenie dla EOG).

Ustalone nieprawidłowości dotyczyły braku następujących, wymaganych przepisami, informacji na etykiecie:

- nazwy chemicznej substancji niebezpiecznej obecnej w preparacie,
- znaku ostrzegawczego lub jego słownego opisu,
- numeru telefonu producenta / dystrybutora,
- zwrotów „S” (określających warunki bezpiecznego stosowania) i „R” (wskazujących rodzaj zagrożenia).

Stwierdzano również, iż na opakowaniach znajdowały się zwroty „S” i „R” o innym brzmieniu niż to określono w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji chemicznych i ich mieszanin (Dz. U. z 2012 r. poz. 1018 z późn. zm.).

Prowadzono również kontrole wyrobów pod kątem zawartości w nich substancji chemicznych w zakresie załącznika XVII rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1907/2006 z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Tekst mający znaczenie dla EOG), znajdujących się w obrocie detalicznym i hurtowym.

Zgodnie z wymaganiami ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, Inspekcja Handlowa sprawuje również nadzór w zakresie przepisów, o których mowa w unijnym rozporządzeniu Nr 1907/2006 – załącznik XVII – tj. badania czy wyroby oferowane konsumentom nie zawierają substancji chemicznych niedozwolonych do stosowania.

W związku z powyższym Inspekcja Handlowa przez cały 2016 r. prowadziła kontrole:

- biżuterii, biżuterii sztucznej i akcesoriów do włosów pod kątem występowania kadmu i ołowiu,
- wyrobów z tworzyw sztucznych w zakresie kadmu,
- wyrobów skórzanych z punktu widzenia amin aromatycznych i chromu VI,
- akcesoriów krawieckich czy nie występuje w nich zabroniony nikiel,
- artykułów pielęgnacyjnych dla dzieci wykonanych w całości z polichlorku winylu (PCW) lub posiadających elementy z PCW pod kątem występowania ftalanów.

Łącznie sprawdzono i przebadano laboratoryjnie 144 partie wyrobów. Wyniki przeprowadzonych badań laboratoryjnych wykazały nieprawidłowości w przypadku 22 z nich, tj.:

- w 13 próbach biżuterii sztucznej wykryto ołów,
- w 10 próbach biżuterii sztucznej stwierdzono obecność kadmu,
- w 1 próbie wyrobów skórzanych znajdował się chrom VI,
- w 1 próbie akcesoriów krawieckich stwierdzono obecność ftalanów.

W toku prowadzenia kontroli substancji chemicznych i ich mieszanin, inspektorzy pobrali do badań laboratoryjnych 25 prób płynów i koncentratów do spryskiwaczy szyb samochodowych w zakresie zawartości metanolu. Zakwestionowano 4 partie płynów ze względu na przekroczoną zawartość metanolu. Ponadto w toku kontroli badano również do badań laboratoryjnych próby płynów do chłodziw samochodowych, które poddano analizie w zakresie stopnia krystalizacji oraz napełnienia, zgodnie z deklaracją producenta na opakowaniu. W zakresie powyższych parametrów przebadano 7 partii produktów.

2.3.1.4. W zakresie legalności i prawidłowości działania przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie prowadzenia sal zabaw

Inspekcja Handlowa realizując ustawowy obowiązek ochrony praw konsumentów przeprowadziła kontrolę legalności i rzetelności przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie prowadzenia sal zabaw zlokalizowanych w centrach handlowych lub rekreacyjnych miejscach. Celem kontroli było sprawdzenie bezpieczeństwa świadczonych usług przez przedsiębiorców prowadzących działalność w powyższym zakresie. Ogółem skontrolowano działalność 84 przedsiębiorców, a różnego rodzaju nieprawidłowości stwierdzono w 43 z nich (51,2 proc. skontrolowanych).

Na podstawie badań organoleptycznych sprawdzano czy urządzenia udostępniane w sali zabaw i wykorzystywane do świadczenia usługi nie stwarzają zagrożenia.

W szczególności sprawdzano czy urządzenia nie mają ostrych krawędzi, czy ich konstrukcje są stabilne, wszystkie rury szczelnie zabezpieczone otuliną piankową, aby niebezpiecznie się nie przemieszczały, czy urządzenia nie posiadają widocznych śladów uszkodzeń mechanicznych, czy urządzenia do wspinania są odpowiednio zabezpieczone, czy siatki zabezpieczające są dobrze naprężone, itp. w celu oceny, czy korzystanie zgodnie z przeznaczeniem z urządzeń nie wiąże się z ryzykiem dla użytkowników.

W toku kontroli inspektorzy stwierdzili, że w 23 skontrolowanych placówkach (27,3 proc. skontrolowanych) urządzenia i zabawki udostępnione dzieciom w sali zabaw mogą

stwarzać zagrożenia. Wszyscy przedsiębiorcy w toku działań kontrolnych podjęli dobrowolne działania naprawcze i usunęli stwierdzone uszkodzenia, zabezpieczyli elementy mogące stwarzać zagrożenie lub usunęli z sal zabaw zabawki mogące stwarzać zagrożenie.

2.3.1.5. W zakresie detergentów

Inspekcja Handlowa w 2016 roku przeprowadziła kontrole prawidłowości oznakowania detergentów zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 648/2004 z dnia 20 czerwca 2004 r. w sprawie detergentów (Dz. U. WE. L. Nr 104, s. 1) oraz wykonała badania laboratoryjne w zakresie masy netto lub napełnienia. Kontrolą objęto łącznie 86 placówek, gdzie sprawdzono 467 partii wyrobów, z czego, z powodu różnego rodzaju nieprawidłowości, zakwestionowano 16,2 proc. partii (w 2015 - 14,5 proc.).

W zakresie oznakowania zakwestionowano 25 partii detergentów. Nieprawidłowości dotyczyły braku:

- nazwy handlowej lub znaku towarowego i pełnego adresu oraz numeru telefonu osoby odpowiedzialnej za wprowadzenie produktu do obrotu,
- braku oznakowania dotyczącego zawartości,
- adresu i adresu e-mailowego o ile jest dostępny oraz numeru telefonu, pod którym jest dostępny arkusz składników.

Podczas kontroli nie kwestionowano wyrobów ze względu na brak wyposażenia opakowania jednostkowego w zamknięcie utrudniające otwarcie przez dzieci.

W ramach powyższych działań inspektorzy pobrali do badań laboratoryjnych różnego rodzaju produkty w celu sprawdzenia zgodności masy netto lub napełnienia produktu z deklaracją producenta. Wyniki przebadanych 19 prób wyrobów nie wykazały nieprawidłowości.

2.3.1.6. W zakresie produktów biobójczych

W 2016 r. przeprowadzono 44 kontrole produktów biobójczych pod kątem spełnienia wymagań określonych w ustawie z dnia 13 września 2002 r. o produktach biobójczych (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 252 z późn. zm.). Spośród 180 partii badanych ze względu na nieprawidłowości w oznakowaniu zakwestionowano 9,4 proc. partii (w 2015 r. – 5,6 proc.). Najczęściej kwestionowano brak na opakowaniach jednostkowych informacji dotyczących:

- numeru pozwolenia na obrót produktem,
- numeru serii i daty ważności,
- tożsamości wszystkich substancji czynnych i ich stężeń
- określenia postaci produktu,
- imienia i nazwiska oraz adresu albo nazwy oraz adresu siedziby oraz numeru telefonu podmiotu odpowiedzialnego.

W związku z zakwalifikowaniem przez wytwórców niektórych produktów biobójczych jako mieszaniny niebezpieczne, inspektorzy sprawdzali również prawidłowość ich oznakowania na zgodność z wymaganiami ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach oraz wynikających z niej rozporządzeń wykonawczych. W powyższym zakresie kwestionowano produkty biobójcze ze względu na:

- brak na opakowaniu informacji o masie mieszaniny,
- niezgodne oznakowanie na opakowaniu z oznakowaniem wynikającym z karty charakterystyki,
- brak zwrotu wskazującego rodzaj zagrożenia,

- brak wyposażenia opakowania w wyczuwalne dotykem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie „Δ” w przypadku mieszaniny sklasyfikowanej jako wysoce łatwopalna.

W toku prowadzonych kontroli sprawdzano również przestrzeganie obowiązku przekazywania użytkownikom produktów informacji o opakowaniach i odpadach opakowaniowych⁴, wymaganych odrębnymi przepisami. W zakresie tym kontroli poddano 44 przedsiębiorców, nie kwestionując wykonywanie ustawy u żadnego z nich.

2.3.1.7. W zakresie etykietowania opon

Inspekcja Handlowa w 2016 r. podjęła kontrolę dostawców (producentów i importerów) oraz dystrybutorów opon pojazdów w zakresie ich znakowania w celu sprawdzenia, czy przedsiębiorcy stosują się do przepisów.

Wśród 58 skontrolowanych przedsiębiorców nieprawidłowości ujawniono u 3 dostawców. Sprawdzono łącznie 262 partie wyrobów i w przypadku 6 partii opon, wyeksponowanych na sali sprzedażowej inspektorzy stwierdzili brak oznakowania informacjami wymaganymi przez ww. rozporządzenie.

2.3.1.8. W zakresie prawidłowości wprowadzania do obrotu pojazdów, przedmiotów wyposażenia i części przeznaczonych dla konsumentów (homologacja)

W 2016 roku została przeprowadzona kontrola prawidłowości wprowadzania do obrotu przedmiotów wyposażenia lub części przeznaczonych dla konsumentów, podlegających obowiązkowi uzyskania potwierdzenia spełniania wymagań technicznych, o których mowa w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137 z późn. zm.), tj. posiadania świadectwa homologacji.

Niniejszą kontrolę prowadziły wszystkie wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej obejmując nią 115 przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie produkcji, importu i sprzedaży przedmiotów wyposażenia lub części przeznaczonych dla konsumentów, w tym 98 dystrybutorów i 17 producentów/importerów. Ocenie poddano 370 partii wprowadzonych do obrotu wyrobów, kwestionując 22. Ustalenia kontroli wskazały, że większość skontrolowanych wyrobów posiadało świadectwo homologacji, czyli najważniejszy dokument potwierdzający spełnianie wymagań technicznych, jakim powinny odpowiadać pojazdy oraz przedmioty wyposażenia lub części. Stwierdzono przy tym nieprawidłowości w oznakowaniu 14,9 proc. skontrolowanych produktów, wymaganym stosownymi przepisami międzynarodowymi lub unijnymi, pomimo przeprowadzonej procedury homologacyjnej przez producentów, w wyniku której uzyskali świadectwa homologacji.

2.3.1.9. W zakresie kosmetyków

Wymagania w zakresie produktów kosmetycznych regulują przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczące produktów kosmetycznych (Dz. U. UE.L. Nr 342, s. 59). Zgodnie z ustawą z dnia 30 marca 2001 r. o kosmetykach (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 475) Inspekcja Handlowa sprawuje

⁴ ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. z 2016 r., poz. 1863 z późn. zm.)

nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy o kosmetykach w zakresie znakowania, zafałszowań i prawidłowości obrotu.

W 2016 roku skontrolowano łącznie 73 przedsiębiorców, w których sprawdzono 410 partii różnego rodzaju produktów kosmetycznych.

Kontrolą prawidłowości oznakowania objęto wszystkie kontrolowane partie kosmetyków, kwestionując 15,4 proc. (w 2015 r. – 21,5 proc.). Stwierdzone nieprawidłowości nie miały większego wpływu na zdrowie konsumenta, bowiem kwestionowano takie wymagania jak: brak danych producenta na opakowaniu jednostkowym produktów, brak lub użycie niewłaściwego zwrotu poprzedzającego termin trwałości czy podanie nazw składników niezgodnie z nazewnictwem INCI albo podanie niepełnych nazw składników. Sprawdzając oznakowanie zwracano także uwagę na wykaz składników, oceniając czy kosmetyk zawiera substancje niedozwolone do stosowania. W toku kontroli sprawdzono również przestrzeganie deklarowanych na opakowaniach jednostkowych terminów trwałości.

Ponadto w toku prowadzonych kontroli sprawdzano również deklaracje producentów i znajdujące się na opakowaniach oświadczenia marketingowe (ang. claims) dotyczące działania kosmetyków. W powyższym zakresie sprawdzono 403 partie produktów kosmetycznych, kwestionując 30 z nich.

2.3.1.10. W zakresie legalności działania przedsiębiorców świadczących usługi hotelarskie

Do zadań Inspekcji Handlowej należy m. in. kontrola legalności działania przedsiębiorców prowadzących sprzedaż produktów i usług, co obejmuje także przedsiębiorców świadczących usługi hotelarskie. Podczas kontroli sprawdzano również ilu spośród kontrolowanych przedsiębiorców prowadzi oprócz usług hotelarskich dodatkowe usługi w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Kontrola objęto 72 przedsiębiorców, zaś nieprawidłowości stwierdzono u 61 z nich. Nieprawidłowości polegały głównie na stosowaniu w oznakowaniu obiektu oraz materiałach reklamowych nazw prawnie chronionych, bez uzyskania decyzji administracyjnej lub promesy o zaszerogowaniu obiektu do określonego rodzaju i kategorii, braku wpisu innego obiektu, w którym świadczone są usługi hotelarskie do ewidencji prowadzonej przez wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast. Nieprawidłowości te przedsiębiorcy tłumaczyli brakiem znajomości obowiązujących przepisów.

Ponadto znaczna część kontrolowanych przedsiębiorców nie posiadała dokumentów potwierdzających, że prowadzony przez nich obiekt spełnia wymagania budowlane, przeciwpożarowe i sanitarne.

2.3.1.11. W zakresie legalności działania przedsiębiorców prowadzących sprzedaż produktów i usług przez Internet

W 2016 r. została przeprowadzona kontrola przedsiębiorców oferujących produkty i usługi przez Internet. Powyższe zagadnienie było sprawdzane w oparciu o wymagania ustawy z dnia 24 czerwca 2014 r. o prawach konsumenta (Dz. U. z 2014 r., poz. 827 z późn. zm.). Celem tych działań było dokonanie oceny tego sektora przede wszystkim z punktu widzenia legalności działania przedsiębiorców oferujących produkty i usługi za pomocą kanałów elektronicznych.

Kontrolą objęto łącznie 108 przedsiębiorców, w tym 36, u których w toku czynności kontrolnych prowadzonych w latach ubiegłych ujawniono nieprawidłowości. W ramach prowadzonych działań inspektorzy stwierdzili różnego rodzaju nieprawidłowości u 54 przedsiębiorców (50 proc. skontrolowanych), w tym u 3, u których przeprowadzono ponowne kontrole (8,3 proc. kontrolowanych powtórnie). Uchybienia dotyczyły przede wszystkim braku istotnych dla konsumentów informacji takich jak: dane identyfikujące przedsiębiorcę, a także informacje o możliwości skorzystania z pozasądowych sposobów rozpatrywania reklamacji i dochodzenia roszczeń oraz zasadach dostępu do tych procedur, jak również sposób i termin wykonania prawa odstąpienia od umowy. Brak powyższych informacji mógł utrudnić konsumentom identyfikację sprzedawcy oraz możliwość sprawdzenia legalności prowadzonej działalności, a także korzystanie z uprawnień reklamacyjnych.

2.3.2. Kontrola artykułów rolno-spożywczych i usług gastronomicznych

W 2016 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła kontrole środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w handlu detalicznym (także w obrocie hurtowym i gastronomii).

Zakres kontroli obejmował przede wszystkim sprawdzenie jakości handlowej, w tym oznakowania, oferowanych produktów, ich identyfikacji na podstawie dowodów dostaw, warunków przechowywania, przestrzegania wyznaczonych terminów ważności, legalności działania przedsiębiorców i posiadania przez pracowników mających bezpośredni kontakt z żywnością odpowiednich orzeczeń lekarskich.

Badania w większości realizowanych kontroli były ukierunkowane na ujawnianie zafałszowań środków spożywczych. W pierwszej kolejności typowano do oceny produkty objęte szczegółowymi wymaganiami, określonymi w rozporządzeniach wspólnotowych i dyrektywach zaimplementowanych do prawodawstwa krajowego oraz produkty, w stosunku do których istniało uzasadnione podejrzenie naruszenia przepisów (np. na podstawie wyników poprzednich kontroli, skarg i informacji od konsumentów i innych uczestników obrotu).

Inspekcja Handlowa w ramach realizacji planu kontroli na 2016 r. oraz w ramach realizacji tematów własnych przeprowadziła łącznie 8 375 kontroli u przedsiębiorców prowadzących działalność handlową w zakresie artykułów spożywczych przeznaczonych dla konsumentów, wyrobów i napojów gastronomicznych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w 2015 r. – 8 355), tj. w:

- a) 5 982 placówkach handlu detalicznego oprócz wielkopowierzchniowych (w 2015r.- 5 973),
- b) 1 183 sklepach wielkopowierzchniowych (łącznie z produkcją na zapleczu) i magazynach centralnych sieci handlowych (w 2015 r. – 1 020),
- c) 807 placówkach gastronomicznych (w 2015 r. – 931),
- d) 229 hurtowniach prowadzących sprzedaż środków spożywczych przeznaczonych dla konsumentów (w 2015 r. – 162),
- e) 15 małych zakładach produkcyjnych oferujących bezpośrednio konsumentom finalnym środki spożywcze (w 2015 r. – 94),
- f) 136 punktach detalicznych i gastronomicznych na targowiskach (w 2015 r. – 121),
- g) 23 placówkach prowadzących sprzedaż na odległość (w tym 18 przez strony internetowe) (w 2015 r. – 54).

W ogólnej liczbie kontroli środków spożywczych 905 kontroli dotyczyło materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w 2015 r. – 1149).

Niezależnie od powyższego przeprowadzono 28 kontroli w placówkach handlu detalicznego w zakresie oznakowania karmy dla zwierząt domowych (towarzyszących) (w 2015 r. – 27).

Ogółem skontrolowano 132 845 partii towarów (w 2015 r. – 138 081 partii), w tym:

- 130 163 partie artykułów rolno-spożywczych (w 2015 r. – 134 640), w tym: 801 partii produktów ekologicznych i 268 partii produktów objętych systemami jakości (ChOG, ChNP, GTS) (w 2015 r. odpowiednio: 1073 partie i 513 partii),
- 2 682 partie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w 2015 r. – 3 441).

Ponadto skontrolowano 251 partii karmy dla zwierząt towarzyszących (w 2015 r. – 279 partii).

Ujawnienie chociażby jednej niezgodności z zakresu wykonywanej kontroli spowodowało zakwestionowanie 31 647 partii, tj. 23,8 proc. (w 2015 r. – 23,9 proc.), m.in. z uwagi na⁵:

- wady jakości – 8,6 proc. partii (w 2015 r. – 9,1 proc.);
- nieprawidłowe oznakowanie – 26,7 proc. partii (w 2015 r. – 28,8 proc.);
- niezgodną z deklarowaną zawartość netto – 1,3 proc. próbek (w 2015 r. – 1,9 proc.) oraz 40 proc. próbek ze względu na niezgodną z deklarowaną masę lub objętość potraw i napojów oferowanych w gastronomii, głównie przez catering szpitalny;
- „przeterminowanie” – 15 proc. partii (w 2015 r. – 14,5 proc.), przy czym partie zakwestionowane stanowiły często pojedyncze sztuki.

Wśród zakwestionowanych produktów 509 partii było zafałszowanych (0,4 proc. ogółu zbadanych), w tym 406 partii środków spożywczych pochodziło z oferty placówek gastronomicznych (w gastronomii odsetek partii zafałszowanych wyniósł 2,6 proc.).

2.3.2.1. Jakość produktów żywnościowych – badania organoleptyczne i fizykochemiczne

Oceny jakości środków spożywczych dokonano na podstawie badań cech organoleptycznych, parametrów fizykochemicznych i składu surowcowego w odniesieniu do wymagań przepisów wspólnotowych i krajowych oraz deklaracji producenta.

Badania przeprowadzano głównie w laboratoriach urzędowej kontroli żywności należących do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Część badań organoleptycznych (np. w przypadku pieczywa, owoców i warzyw, elementów mięsa oferowanych „luzem”) oraz odnoszących się do sprawdzenia masy i objętości (np. w przypadku jaj z zadeklarowaną klasą wagową, napojów w gastronomii) przeprowadzana była bezpośrednio w kontrolowanej placówce.

W 2016 r. zbadano jakość 5 033 partii towarów (w 2015 r. – 4 720), w tym:

- 3 146 partii towarów żywnościowych (w 2015 r. – 2 512);
- 1 887 partii surowców i wyrobów w gastronomii (w 2015 r. – 2 208).

Niewłaściwą jakość stwierdzono w przypadku:

⁵ podane poniżej odsetki zakwestionowanych partii odnoszą się do liczby partii ocenionych w danym zakresie

- 343 partii towarów żywnościowych, tj. 10,9 proc. (w 2015 r. – 8,8 proc.);
- 90 partii surowców i wyrobów w gastronomii, tj. 4,8 proc. (w 2015 r. – 9,3 proc.).

Wśród towarów żywnościowych ocenionych pod względem jakości 669 partii stanowiły produkty oferowane bez opakowań, (luzem), z których 122 partie (18,2 proc.) posiadało nieprawidłową jakość.

Odsetek liczby partii zakwestionowanych w liczbie partii zbadanych wybranych rodzajów produktów przedstawiono w Tabeli nr 1.

Tabela nr 1

Wybrane grupy środków spożywczych sprawdzone w zakresie jakości	Liczba partii					Proc. zakwestionowanych [3:2]
	zbadanych	zakwestionowanych ogółem	niezgodnych przepisami szczególnymi	niezgodnych przepisami o dodatках	niezgodnych z deklaracją w wart. odż. lub oświad.	
1	2	3	4	5	6	7
ŻYWNOSĆ W SKLEPACH I HURTOWNIACH	3 146	343	60	8	61	10,9%
Produkty ekologiczne	159	12	2	0	2	7,5%
Produkty ChOG, ChNP, GTS	82	9	2	0	3	11,0%
Przetwory zbożowe	10	2	0	0	1	20,0%
Pieczywo i wyroby piekarskie	145	8	0	0	0	5,5%
Mleko i przetwory mleczne (bez masła)	313	25	2	0	3	8,0%
Mięso i przetwory mięsne	467	75	5	3	8	16,1%
w tym mięso wołowe (i cielęce)	49	4	0	0	1	8,2%
Drób i przetwory drobiowe	60	12	2	0	3	20,0%
w tym mięso drobiowe	12	2	2	0	0	16,7%
Ryby i przetwory rybne	353	74	4	1	19	21,0%
w tym sardynki, tuńczyk i bonito	36	7	3	0	2	19,4%
w tym ryby mrożone glazurowane	124	40	1	0	7	32,3%
Przetwory owocowe i warzywne	91	10	1	0	2	11,0%
w tym dżemy, konfitury, powidła	3	0	0	0	0	0,0%
Mrożonki	1	1	0	0	0	100,0%
Wyroby garmazeryjne	80	1	0	0	0	1,3%
w tym gotowe dania	44	0	0	0	0	0,0%
Wyroby cukiernicze	174	35	3	0	5	20,1%
w tym wyroby kakaowe i czekoladowe	98	17	2	0	3	17,3%
Napoje alkoholowe	336	22	10	4	2	6,5%
w tym wyroby winiarskie	155	14	8	3	2	9,0%
w tym napoje spirytusowe	140	0	0	0	0	0,0%

Napoje bezalkoholowe	119	9	5	0	1	7,6%
w tym soki i nektary owocowe	5	0	0	0	0	0,0%
Miód pszczeli	11	5	6	0	1	45,5%
Oleje i tłuszcze jadalne	112	15	4	0	7	13,4%
w tym oliwa z oliwek	18	0	0	0	0	0,0%
w tym margaryna i miksy	0	0	0	0	0	0,0%
w tym masło	43	3	2	0	0	7,0%
Owoce i warzywa świeże	384	18	14	0	0	4,7%
Jaja spożywcze	5	0	0	0	0	0,0%
Kawa, herbata, herbatki	7	0	0	0	0	0,0%
Koncentraty spożywcze	8	0	0	0	0	0,0%
Zioła i przyprawy	164	9	0	0	3	5,5%
Zupy, buliony, sosy	13	1	0	0	1	7,7%
Żywność specjalnego przeznaczenia	7	0	0	0	0	0,0%
Inna żywność	45	0	0	0	0	0,0%
w tym majonezy, musztarda i inne tego typu dodatki	18	0	0	0	0	0,0%
ŻYWNOSĆ W GASTRONOMII	1 887	90	5	0	0	4,8%
wyroby kulinarne	1 178	66	2	0	0	5,6%
napoje alkoholowe	36	0	0	0	0	0,0%
inne produkty	658	24	3	0	0	3,6%

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Należy zaznaczyć, że przedstawiony w tabeli odsetek zakwestionowanych towarów odnosi się do wyrobów poddanych badaniom, a nie do wszystkich znajdujących się w obrocie. W szczególności odsetek ten nie jest reprezentatywny dla całej branży spożywczej, gdyż do badań laboratoryjnych w pierwszej kolejności pobierane były próbki towarów, co do których istniało podejrzenie, iż nie spełniały wymagań jakościowych, rzadziej próbki pobierano z losowo wybieranych produktów.

W większości kontrolowanych produktów odchylenie parametrów jakościowych było niewielkie, choć były również i takie produkty, w których badane parametry w sposób znaczący odbiegały od określonych w przepisach standardów lub standardów deklarowanych przez producentów. Charakter stwierdzonych wad w niektórych przypadkach wskazywał na zafałszowanie produktów. Najwięcej produktów o niewłaściwej jakości, w tym zafałszowanych stwierdzono w przypadku ryb mrożonych glazurowanych (32,3 proc. nie odpowiadało obowiązującym przepisom lub deklaracji producenta), wyrobów cukierniczych (20,1 proc.), drobiu i przetworów drobiowych (20 proc.), mięsa i przetworów mięsnych (16,1 proc.), olejów i tłuszczów jadalnych (13,4 proc.).

Przykładowo do stwierdzanych nieprawidłowości należały:

- w mięsie i przetworach mięsnych: obecność niezadeklarowanych surowców mięsnych lub ich brak (np. obecność mięsa wieprzowego niezadeklarowanego w: parówkach drobiowych z cielęciną, hamburgerze wołowym i mięsie mielonym wołowym, brak mięsa jelenia zadeklarowanego w składzie kiełbasy z dziczyzną); niższa zawartość mięsa (np. w kiełbasie wieprzowej z dodatkiem cielęciny stwierdzono 2,5 proc. cielęciny przy deklaracji 7 proc.), niezgodne z deklaracją zawartości tłuszczu i białka (np. wyższa w stosunku do deklarowanej na opakowaniu zawartość tłuszczu w surowym wyrobie mięsnym „Tatar wołowy z dodaną wodą” – wynik: 5,0 g deklaracja: 1,9 g), obecność fosforu dodanego niedeklarowanego w składzie wyrobu (np. w kiełbasie wieprzowej białej surowej obecność niedeklarowanego w oznakowaniu fosforu dodanego w przeliczeniu na P₂O₅ wynosiła 1 093 mg/kg); wyższy stosunek kolagenu do białka mięsa w mięsie mielonym wieprzowo-wołowym (wynik: 21,6 % deklaracja poniżej: 15 %);
- w wyrobach winiarskich i napojach zadeklarowanych jako napoje alkoholowe na bazie piwa: wyższa zawartość kwasu sorbowego i jego soli (substancji konserwującej) – w przypadku aromatyzowanego wina z soku winogronowego; niższa zawartość popiołu – w przypadku cydru; wyższa zawartość sacharyny i jej soli (substancji słodzącej), niższa objętościowa zawartość alkoholu, niższa kwasowość ogólna, wyższa kwasowość lotna, niewłaściwe cechy organoleptyczne – w przypadku aromatyzowanego napoju winnego owocowego; obecność siarczynów, których udziału nie zadeklarowano na etykiecie opakowania jednostkowego – w przypadku wyrobów sektora wina; obecność kwasu sorbowego i jego soli zamiast zadeklarowanego na opakowaniu kwasu benzoowego i jego soli, przekroczony limit obecności siarczynów, niższa objętościowa zawartość alkoholu, niższa lub wyższa kwasowość ogólna, niższa zawartość ekstraktu brzożki podstawowej, niewłaściwe cechy organoleptyczne – w przypadku napojów alkoholowych na bazie piwa;
- w mleku i przetworach mlecznych: niewłaściwe cechy organoleptyczne, np. w serze dojrzewającym nieczysty smak i zapach, z wyczuwalną goryczką, dwubarwność miąższu oraz nieprawidłowy kształt oczek; obecność składnika niezadeklarowanego przez producenta, np. w serze dojrzewającym z mleka koziego stwierdzono powyżej 5 proc. surowca pochodzącego od owcy; niewłaściwe parametry fizykochemiczne, np. wyższa zawartość wody w maśle, wyższa zawartość tłuszczu w maśle o obniżonej zawartości tłuszczu, różna w stosunku do deklaracji w wartości odżywczej zawartość składników odżywczych, np. w śmietanie niższa zawartość tłuszczu – wg analizy: 12,5 proc., wg deklaracji: 18 proc.;
- w wyrobach cukierniczych: niezadeklarowana w oznakowaniu obecność ekwiwalentów tłuszczu kakaowego (w czekoladzie gorzkiej) lub wyższa zawartość tych ekwiwalentów w polewie czekoladowej w stosunku do limitów przewidzianych przepisami prawa (dla orzeszków ziemnych oblanych mleczną czekoladą wynik badania wyniósł 6 g/100 g produktu zamiast nie więcej niż 5 g/100 g); niższa od deklarowanej zawartość napoju spirytusowego (np. dla wiśni w likierze); różna w stosunku do deklaracji producenta zawartość składników podanych w wartości odżywczej, np. wyższa zawartość cukrów dla zestawu świątecznego z czekolady mlecznej), smak bardzo słodki, mało charakterystyczny (dla czekolady gorzkiej), niezgodna z deklaracją zawartość dodatków (np. orzechów w czekoladzie mlecznej z całymi orzechami laskowymi), niezgodna z deklaracją zawartość nadzienia lub kuwertury;
- w świeżych owocach i warzywach: w przypadku pomidorów – objawy psucia i gnicia (objawy obejmujące nawet 92 proc. zakwestionowanej partii), w przypadku marchwi –

obecność produktów niecałych i posiadających uszkodzenia (objawy obejmujące nawet 82 proc. zakwestionowanej partii), w przypadku jabłek – obecność produktów brudnych, z nalotem obcej substancji w ilości 37,5 proc. partii., w przypadku cytryn, nektarynek, pomarańczy, kiwi, mango – objawy gnicia do 39 proc. lub głębokie uszkodzenia skórki;

- w wyrobach kulinarnych i napojach w zakładach gastronomicznych: zaniżona w stosunku do deklaracji dla konsumentów masa potraw oraz zaniżona zawartość składników głównych (np. niższa masa surówki w jednym zestawie obiadowym w porównaniu z deklaracją, tj. stwierdzono 177,5 g przy deklaracji 200 g, w burgerze masa kotleta wynosiła 265 g zamiast 370 g (prawie 30 proc. mniej), masa mięsa w steku wyniosła 117 g, na deklarowane 200 g); brak deklarowanych składników lub obecność niedeklarowanych (np.: szaszłyk z cielęciną i cielęcina z warzywami, cielęcina w pięciu smakach, wołowina z grzybami, talerz Kleopatra z baraniną nie zawierały zadeklarowanego mięsa cielęciny, wołowiny i baraniny, natomiast potrawy zawierały mięso drobiowe lub wieprzowe); wyższa, w porównaniu z wymaganiami określonymi w przepisach, zawartość związków polarnych w próbce tłuszczu smażalniczego (wynik badania: 34,6 proc. przy wymaganiach: nie więcej niż 25 proc.); obecność tłuszczu obcego w tłuszczu mlecznym w ilości ponad 88 proc. w produktach deklarowanych jako ser; niezgodność gatunkowa ryb z deklaracją – zamiast soli oferowano limandę żółtopłetwą lub pangę sum, zamiast okonia morskiego tilapię nilową, a zamiast mintaja użyto pangi.

Przyczynami nieprawidłowości stwierdzanych w produktach było m.in.: niewłaściwe prowadzenie procesów technologicznych, niewłaściwa jakość użytych surowców lub ich podmiana na tańsze substytuty, nieprawidłowe przechowywanie, niezgodne z przepisami stosowanie substancji dodatkowych. W części przypadków stwierdzone niezgodności wskazywały na celowe zafałszowanie, o czym świadczyła np. obecność niedeklarowanych składników i brak składników deklarowanych, np. wykryta laboratoryjnie obecność tańszego gatunku mięsa w wyrobach mięsnych.

2.3.2.2. Zawartość netto środków spożywczych

W 2016 r. podczas badań laboratoryjnych sprawdzono zawartość netto 6 783 produktów. Niższą od deklarowanej przez producenta zawartość netto stwierdzono w odniesieniu do 1,3 proc. próbek (w 2015 r. – 1,9 proc.), ponadto w odniesieniu do 40 proc. próbek potraw i napojów oferowanych w gastronomii (głównie przez catering szpitalny) stwierdzono niezgodną z deklarowaną masę lub objętość.

2.3.2.3. Prawidłowość oznakowania środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

Łącznie w 2016 r. skontrolowano oznakowanie 50 681 partii środków spożywczych, wyrobów i napojów gastronomicznych (oferowanych zarówno w opakowaniach, jak i bez opakowań) oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w 2015 r. – 52 790 partii). Ze względu na stwierdzone nieprawidłowości zakwestionowano 13 532 partie, tj. 26,7 proc. (w 2015 r. – 28,8 proc.).

Skontrolowano oznakowanie:

– 27 385 partii środków spożywczych w opakowaniach, kwestionując nieprawidłowe oznakowanie 2 404 partii (8,8 proc.), z tego 395 partii (1,4 proc.) ze względu na nieprawidłowy sposób podania informacji o alergenach,

-11 806 partii środków spożywczych oferowanych bez opakowań („luzem”), kwestionując 6 235 partii (52,8 proc.), głównie ze względu na niepodanie w miejscu sprzedaży wymaganych przepisem krajowym informacji o wykazie składników, w tym 2 449 partii (20,7 proc.) ze względu na brak wymaganych przepisem unijnym informacji o składnikach alergennych,

-8 834 partie produktów żywnościowych w gastronomii, kwestionując brak lub nieprawidłowe oznakowanie 4 893 partii (55,4 proc.), w tym 3 079 partii (34,9 proc.) ze względu na niepodanie informacji o składnikach alergennych,

-2656 partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, nie kwestionując ich oznakowania.

Ze względu na nieprawidłowy sposób podania informacji o alergenach zakwestionowano łącznie 5 923 partie (12,3 proc.) środków spożywczych oferowanych w opakowaniach, luzem i w gastronomii.

Informacji o miejscu pochodzenia nie posiadało łącznie 183 partie środków spożywczych (0,4 proc. ogółu skontrolowanych), zaś nieczytelną czcionkę stwierdzono w przypadku 26 partii (0,1 proc. ogółu skontrolowanych).

Odsetek liczby partii zakwestionowanych w liczbie partii zbadanych wybranych grup produktów objętych kontrolami planowymi i nieplanowymi przedstawia Tabela nr 2.

Tabela nr 2

Wybrane grupy środków spożywczych sprawdzone w zakresie oznakowania	Liczba partii					Proc. zakwestionowanych [3:2]
	zbadanych	zakwestionowanych ogółem	neczytelność czcionki	brak miejsca pochodzenia	nieprawidłowy sposób podania infor. o alergenach lub jej brak	
1	2	3	4	5	6	7
ŻYWNOSĆ W SKLEPACH I HURTOWNIACH	39 191	8 639	25	183	2844	22,0%
w tym oferowane w opakowaniach	27 385	2 404	23	129	395	8,8%
w tym oferowane luzem	11 806	6 235	2	54	2449	52,8%
Produkty ekologiczne	638	108	1	11	7	16,9%
Produkty ChOG, ChNP, GTS	265	18	0	0	3	6,8%
Przetwory zbożowe	1 167	26	0	0	4	2,2%
Pieczywo i wyroby piekarskie	3 797	2 409	0	0	1072	63,4%
w tym oferowane w opakowaniach	735	318	0	0	182	43,3%
w tym oferowane luzem	3 062	2 091	0	0	890	68,3%
Mleko i przetwory mleczne (bez masła)	5 815	244	4	0	42	4,2%
w tym oferowane w opakowaniach	5 349	132	4	0	27	2,5%
w tym oferowane luzem	466	112	0	0	15	24,0%

Mięso i przetwory mięsne	6 381	2 648	0	16	980	41,5%
w tym mięso wołowe (i cielęce)	151	31	0	9	5	20,5%
w tym oferowane w opakowaniach	1 838	272	0	1	65	14,8%
w tym oferowane luzem	4 543	2 376	0	15	915	52,3%
Drób i przetwory drobiowe	717	296	2	3	123	41,3%
w tym mięso drobiowe	91	47	2	3	2	51,6%
w tym oferowane w opakowaniach	289	25	0	3	19	8,7%
w tym oferowane luzem	428	271	2	0	104	63,3%
Ryby i przetwory rybne	1 754	477	0	23	64	27,2%
w tym sardynki, tuńczyk i bonito	89	9	0	0	0	10,1%
w tym ryby mrożone glazurowane	329	145	0	11	0	44,1%
w tym oferowane w opakowaniach	1 078	77	0	10	6	7,1%
w tym oferowane luzem	676	400	0	13	58	59,2%
Przetwory owocowe i warzywne	1 580	84	1	0	12	5,3%
w tym dżemy, konfitury, powidła	26	10	0	0	0	38,5%
Mrożonki	172	19	0	0	4	11,0%
Wyroby garmazeryjne	857	388	0	0	228	45,3%
w tym gotowe dania	538	258	0	0	161	48,0%
w tym oferowane w opakowaniach	376	47	0	0	37	12,5%
w tym oferowane luzem	481	341	0	0	191	70,9%
Wyroby cukiernicze	4 443	690	0	2	232	15,5%
w tym kakaowe i czekoladowe	617	125	0	2	77	20,3%
w tym oferowane w opakowaniach	2 929	266	0	2	28	9,1%
w tym oferowane luzem	1 514	424	0	0	204	28,0%
Napoje alkoholowe	1 980	62	0	0	7	3,1%
w tym wyroby winiarskie	779	30	0	0	5	3,9%
w tym napoje spirytusowe	734	10	0	0	0	1,4%
Napoje bezalkoholowe	1 100	14	0	0	0	1,3%
w tym soki i nektary owocowe	40	1	0	0	0	2,5%
Miód pszczele	144	72	0	14	0	50,0%
Oleje i tłuszcze jadalne	1 136	90	5	0	2	7,9%
w tym oliwa z oliwek	178	25	0	0	0	14,0%
w tym margaryna	105	2	0	0	0	1,9%
w tym masło	158	3	0	0	0	1,9%
w tym miksy	31	11	0	0	0	35,5%
Owoce i warzywa świeże	1 079	314	0	98	0	29,1%
Jaja spożywcze	99	50	0	6	0	50,5%

Kawa, herbata, herbatki	649	50	0	0	0	7,7%
Koncentraty spożywcze	843	4	0	0	0	0,5%
Zioła i przyprawy	1 339	113	0	10	20	8,4%
Zupy, buliony, sosy	425	3	0	0	0	0,7%
Żywność specjalnego przeznaczenia	442	108	1	0	4	24,4%
Inna żywność	2 369	352	11	0	40	14,9%
w tym majonezy, musztarda i inne tego typu dodatki	553	3	0	0	0	0,5%
w tym orzechy i produkty z orzechów, przekąski (np. chipsy)	372	2	0	0	0	0,5%
w tym lody, desery	92	64	0	0	43	69,6%
ŻYWNOSĆ W GASTRONOMII	8 834	4 893	1	0	3079	55,4%
wyroby kulinarne	6 015	4 737	0	0	2822	78,8%
napoje alkoholowe	107	28	0	0	3	26,2%
napary kawy	8	2	0	0	0	25,0%
inne produkty	2 679	126	1	0	43	4,7%

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Kontrole wykazały, że podobnie jak w poprzednich latach, zdecydowanie większą część nieprawidłowo oznakowanych produktów spożywczych stanowiły artykuły oferowane bez opakowań „luzem”. W przypadku tej formy sprzedaży przepisy krajowe wymagają, by sprzedawca prezentował konsumentom podstawowe informacje, takie jak: nazwa produktu, wykaz składników oraz nazwa producenta, a w przypadku: produktów rybnych mrożonych glazurowanych dodatkowo zawartość glazury lub ryby, pieczywa – masę jednostkową i w stosownych przypadkach informację, że pieczywo produkowano z ciasta mrożonego lub głęboko mrożonego. Dlatego też w grupach środków spożywczych, które ze względu na ich naturę oferowano konsumentom również bez opakowań (np. lody, pieczywo, wyroby garmazeryjne, mięso) stwierdzono największy odsetek towarów nieprawidłowo oznakowanych.

Do najpoważniejszych nieprawidłowości w oznakowaniu produktów poddanych ocenie należało:

- w przypadku środków spożywczych oferowanych luzem: w miejscu sprzedaży detalicznej brak w ogóle wymaganych informacji o wykazie składników, w tym informacji o składnikach alergicznych, bądź podanie ich w sposób nierzetelny (inny skład w miejscu sprzedaży niż w rzeczywistości podany przez producenta) i niepełny oraz niezgodny z przepisami, zastosowanie nazw nieadekwatnych do składu produktu, innych niż wskazane przez producenta;
- w przypadku opakowanych środków spożywczych: użycie nazwy mylącej, co do rodzaju produktu, nieadekwatnej do składu (wskazanego w wykazie składników), stosowanie podwójnego – sprzecznego nazewnictwa lub niepodawanie nazwy rodzajowej w ogóle, umieszczanie na opakowaniu nieprawdziwych informacji opisujących produkt, stosowanie sugestywnej szaty graficznej opakowań z wizerunkami składników i

wyeksponowanymi napisami wskazującymi na rodzaj użytych surowców, których w rzeczywistości nie było w produkcie albo były w minimalnych ilościach, nieupoważniających do podkreślania ich w oznakowaniu, sugerowanie szczególnych właściwości, mimo iż produkt nie różnił się od podobnych, niepodawanie ilościowej zawartości składników występujących w nazwach wyrobów, nierzetelny wykaz składników, niespełnienie wymagań ustanowionych przepisami szczególnymi dla danej grupy produktów.

Ponadto w oznakowaniu produktów wytwarzanych metodami przemysłowymi z zastosowaniem licznych substancji dodatkowych dozwolonych, bezzasadnie używano określeń produktów jako „wiejski”, „domowy” czy „tradycyjny” itp., sugerujących wyjątkowe cechy oferowanego towaru, wyróżniające go od typowych towarów produkowanych masowo. W przypadku oferowania takiej żywności bez opakowań i bez podania w miejscu sprzedaży wykazu składników, konsument był praktycznie pozbawiony możliwości zweryfikowania informacji o „domowym” czy „tradycyjnym” charakterze produktu. Nieuprawnione, wprowadzające konsumentów w błąd nazwy i slogany reklamowe stosowali zarówno producenci żywności, jak i sprzedawcy detaliczni.

Na wysokie wskaźniki zakwestionowanych partii produktów pod względem oznakowania składały się również drobne uchybienia niewpływające na decyzje zakupowe konsumentów, np. nieprawidłowe słowne określenie przed wskazaną na etykiecie datą minimalnej trwałości/terminem przydatności do spożycia, niepełne tłumaczenie informacji zawartych w oznakowaniu, niezachowanie kolejności podawania składników w informacji o wartości odżywczej.

2.3.2.4. Kontrole planowe produktów rolnictwa ekologicznego

W 2016 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła kontrolę jakości i prawidłowości oznakowania produktów rolnictwa ekologicznego w 193 placówkach (w 2015 r. – 190). Kontrole te były prowadzone głównie w pierwszym kwartale w ramach planowej kontroli ukierunkowanej na produkty rolnictwa ekologicznego z krajów Unii Europejskiej i z krajów trzecich.

Różnego rodzaju nieprawidłowości stwierdzono w 82 placówkach, co stanowiło 42,5 proc. skontrolowanych (w 2015 r. – 44,2 proc.).

Ogółem skontrolowano 801 partii produktów ekologicznych (w 2015 r. – 1 073 partie), z tego 159 partii poddano badaniom laboratoryjnym (w 2015 r. – 173 partie) i 638 partii oceniono pod względem oznakowania (w 2015 r. – 955 partii). Skontrolowano przetwory owocowe i warzywne, soki, miód, produkty zbożowe (makarony, kasze, mąkę), ciastka, produkty mleczne i inne grupy środków spożywczych.

Różnego rodzaju zastrzeżenia wniesiono do 151 partii, tj. 18,9 proc. (w 2015 r. – 17,4 proc.), w tym między innymi do:

- 12 partii w zakresie jakości, tj. 7,5 proc. (w 2015 r. – 8,7 proc.),
- 108 partii w zakresie oznakowania, tj. 16,9 proc. (w 2015 r. – 12,9 proc.).

Do nieprawidłowości stwierdzonych w zakresie jakości produktów rolnictwa ekologicznego należały niewłaściwe cechy organoleptyczne (np.: w przypadku sezamu: smak nieczysty, niewłaściwy dla ziaren sezamu, stęchły z wyczuwalnym posmakiem pleśniowym oraz zapach stęchły, „workowaty”; w przypadku pomidorów całych bez skórki: pomidory różnej wielkości i kształtu, część pomidorów o niezachowanym kształcie, rozpadająca się, o

konsystencji zbyt miękkiej; obecność skórek w jednym opakowaniu) oraz niewłaściwe cechy fizykochemiczne, tj. niższa zawartość cukrów (w puree jabłkowym i truskawkowym), niższa masa po odsączeniu (pomidorów w zalewie).

W oznakowaniu zakwestionowanych produktów rolnictwa ekologicznego stwierdzono:

- w odniesieniu do przepisów o rolnictwie ekologicznym: brak oznaczenia miejsca, w którym wyprodukowano nieprzetworzone produkty rolnicze, z których wytworzono końcowy produkt, nieprawidłowe wskazanie miejsca pochodzenia surowców, dwa różne numery identyfikacyjne jednostki certyfikującej
- w zakresie ogólnych przepisów prawa żywnościowego m.in.: brak nazwy środka spożywczego, nieprawidłowe przetłumaczenie na język polski istotnych informacji o produkcie (nazwie, pochodzeniu), nieprawidłowe zastosowanie oświadczeń zdrowotnych i żywieniowych (np. zamieszczenie w oznakowaniu niedozwolonego oświadczenia „czarny bez przede wszystkim jest stosowany w zwalczaniu przeziębien i podnoszeniu odporności układu immunologicznego na infekcje i choroby”), podanie składnika o niezrozumiałej dla przeciętnego konsumenta nazwie, uniemożliwiającej rozpoznanie prawdziwego charakteru środka spożywczego, bezzasadne zamieszczenie dobrowolnych informacji na temat żywności (np. komunikatu o treści „miód nektarowy nie utrwalany termicznie”, podczas gdy miody, w myśl przepisów unijnych, nie mogą być utrwalane termicznie ani w żaden inny sposób), oznakowanie wprowadzające w błąd, które poprzez grafikę przedniej strony opakowania sugerowało zawartość orzechów laskowych, podczas gdy faktycznie do produkcji użyto, zgodnie z deklaracją producenta na opakowaniu, wyłącznie orzechów włoskich, brak w oznakowaniu miodu informacji o nazwie państwa lub państw pochodzenia, w których miód został zebrany, brak podkreślenia w wykazie składników nazwy składnika alergenowego za pomocą pisma wyraźnie odróżniającego go od reszty składników.

Ponadto stwierdzono konwencjonalne produkty oznakowane w sposób mogący sugerować powiązanie z ekologiczną metodą produkcji, tj.: oleje oznaczone rysunkami drzewka w kolorze niebieskim z napisem „EKO INSPIRACJA”, gdzie do słowa EKO zastosowano większą, pogrubioną czcionkę, natomiast słowo INSPIRACJA znajdowało się poniżej słowa EKO i zastosowano do niego znacznie mniejszą, niepogrubioną czcionkę; miód oznaczony zielonymi, okrągłymi znaczkami z napisami: „100% NATURAL”, „100% BIO”, gdzie napis BIO został wyróżniony spośród innych informacji poprzez zastosowanie koloru zielonego (na białej etykietce z pozostałymi informacjami w kolorze czarnym), ponadto nazwa dystrybutora miodu zawierała wyraz „eco”.

Do innych nieprawidłowości stwierdzonych w toku kontroli należały m.in. niedopełnienie przez kontrolowanych przedsiębiorców obowiązku zgłoszenia do systemu kontroli ustanowionego dla rolnictwa ekologicznego oraz sprzedaż produktów po upływie ważności certyfikatu.

2.3.2.5. Kontrole planowe produktów z chronionymi oznaczeniami (CHNP, ChOG, GTS)

W 2016 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła kontrole w 90 placówkach handlu detalicznego w zakresie prawidłowości wprowadzania do obrotu produktów posiadających chronione oznaczenia geograficzne (ChOG), chronioną nazwę pochodzenia (ChNP), gwarantowaną tradycyjną specjalność (GTS) (w 2015 r. – w 108 placówkach).

Łącznie oceniono 268 partii towarów objętych tymi systemami jakości (w 2015 r. – 513 partii), w tym pod kątem zgodności parametrów jakości z deklaracją sprawdzono 82 partie, prawidłowości oznakowania – 265 partii.

Nieprawidłowości stwierdzono w 25 placówkach, tj. 27,8 proc. skontrolowanych placówek (w 2015 r. – 27,8 proc.) w odniesieniu do 29 partii produktów, tj. 10,8 proc. skontrolowanych partii (w 2015 r. – 11,3 proc.), w tym stwierdzono m.in.:

- 9 partii o niewłaściwej jakości, tj. 11 proc. (w 2015 r. – 8,5 proc.),
- 18 partii nieprawidłowo oznakowanych, tj. 6,8 proc. (w 2015 r. – 10,8 proc.).

W zakresie jakości kwestionowano głównie przetwory mięsne (szynki surowe dojrzewające z uwagi na niezgodną z deklarowaną w informacji o wartości odżywczej zawartość tłuszczu, kwasów nasyconych oraz na niezgodną ze specyfikacją niższą zawartość wody) oraz przetwory mleczne z uwagi na niższą zawartość tłuszczu, a także na niezgodność ze specyfikacją (obecność DNA owcy w serze kozim podpuszczkowym, brak mleka owczego wskazanego w specyfikacji sera).

Nieprawidłowe oznakowanie odnosiło się przede wszystkim do przetworów mlecznych, kwestionowano również oznakowanie przetworów mięsnych, oliwy z oliwek i wyrobów piekarniczych. Stwierdzono m.in. następujące nieprawidłowości: niezgodny z przepisami sposób prezentacji wartości odżywczej, wyższa zawartość tłuszczu w porównaniu z deklaracją na opakowaniu (prawie dwukrotna), brak podkreślenia składników alergennych, brak wskazania kategorii użytej mąki, brak oznaczeń w języku polskim, niepodanie prawidłowej nazwy środka spożywczego w miejscu sprzedaży, podanie określenia „chroniona nazwa” zamiast „chroniona nazwa pochodzenia”, brak podania ilości mięsa wykorzystanego do przygotowania 100 g produktu, nieprawidłowy rozmiar symbolu ChNP, niewłaściwe oznaczenie handlowe w zakresie prawidłowej nazwy produktu „Piccante” zamiast „Dolce”. Stwierdzono też dwa przypadki oznakowania niezgodnego ze specyfikacją: wykazano składniki (azotan sodu, kminek), których nie powinno być w produkcie.

2.3.2.6. Aktualność terminów przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości

Podczas kontroli sprawdzono aktualność terminów przydatności do spożycia lub dat minimalnej trwałości 113 731 partii środków spożywczych, stwierdzając przeterminowanie w przypadku 17 037 partii, tj. 15 proc. ocenionych (w 2015 r. – 14,5 proc.). Na zakwestionowane partie niejednokrotnie składały się pojedyncze sztuki produktów, co oznacza, że wskaźniki odnoszące się do liczby sztuk zakwestionowanych w liczbie sztuk zbadanych byłyby zdecydowanie niższe.

Najczęściej przeterminowane towary znajdowano w grupach: wyrobów cukierniczych oferowanych luzem (38,3 proc.), zup, bulionów i sosów (36,1 proc.), orzechów, przetworów z orzechów i przekąsek (33,4 proc.), margaryn (29 proc.), koncentratów spożywczych (25,6 proc.), napojów alkoholowych (24 proc.), mrożonek – wyrobów kulinarnych, warzywnych i owocowych (23,1 proc.), przetworów zbożowych typu mąka, kasza, ryż, płatki (19,2 proc.), ziół i przypraw (18,3 proc.).

Najwięcej tego rodzaju nieprawidłowości ujawniono w sklepach nienależących do dużych sieci handlowych, gdzie zakwestionowano 17,1 proc. partii. Wskaźnik zakwestionowanych produktów z uwagi na przeterminowanie w pozostałych szczeblach obrotu detalicznego kształtował się następująco: w placówkach zlokalizowanych na targowiskach zakwestionowano 8,4 proc. partii, w placówkach gastronomicznych 6,9 proc., w

hurtowniach 2,3 proc., w sklepach wielkopowierzchniowych 4,3 proc., w placówkach sprzedaży na odległość 3,2 proc.

2.3.2.7. Kontrola przestrzeganie zasad dotyczących identyfikacji dostaw żywności

We wszystkich kontrolowanych placówkach handlowych dokonano identyfikacji przedsiębiorcy i sprawdzono zgodność zakresu i rodzaju prowadzonej działalności ze zgłoszeniem do odpowiednich organów, nie stwierdzając poza pojedynczymi przypadkami naruszeń w zakresie prawa żywnościowego. Sprawdzono również przestrzeganie zasady identyfikowalności produktu „krok wstecz i krok do przodu”, to jest możliwości śledzenia sprowadzanych oraz odsprzedawanych towarów (z wyjątkiem sprzedaży konsumentom finalnym). Ogółem w tym zakresie sprawdzono dowody dostaw/sprzedaży dla 30 006 partii towarów kwestionując 134 partie, tj. 0,4 proc. z nich.

2.3.2.8. Kontrole nieobejmujące prawa żywnościowego – legalność i rzetelność działania przedsiębiorców

W miejscach obrotu środkami spożywczymi w zakresie handlu detalicznego przeprowadzono kontrole w odniesieniu do innych regulacji niż prawo żywnościowe, które miały na celu sprawdzenie rzetelności obsługi konsumentów (poprzez zakup kontrolny), prawidłowości uwidaczniania cen, legalizacji przyrządów pomiarowych, legalności działania.

W 2016 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła łącznie 4 816 kontroli (w 2015 r. – 4 815), głównie w zakresie:

- rzetelności działania przedsiębiorców detalicznych w oparciu o dokonanie zakupów kontrolnych,
- przestrzegania przepisów o informowaniu o cenach,
- przestrzegania przepisów w zakresie aktualności legalizacji przyrządów pomiarowych,
- przestrzegania przepisów o towarach paczkowanych.

Podstawą przeprowadzenia 1 242 kontroli były skargi i informacje od konsumentów o nieprawidłowościach w tym zakresie (w 2015 r. -1 138).

W wyniku przeprowadzonych kontroli różnego rodzaju nieprawidłowości stwierdzono w 1 802 placówkach, co stanowiło 37,4 proc. skontrolowanych w tym zakresie (w 2015 r. 40,3 proc.). Ujawnione nieprawidłowości polegały przede wszystkim na:

- braku informacji o cenach, głównie o cenach jednostkowych lub ich nieprawidłowym wyliczeniu,
- stosowaniu przyrządów pomiarowych bez aktualnych cech legalizacji.

2.3.2.9. Kontrole nieobejmujące prawa żywnościowego – w zakresie obrotu wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi

W 2016 roku Inspekcja Handlowa kontynuowała kontrole przestrzegania niektórych przepisów regulujących obrót wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi, zawartych w ustawach o:

- wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- podatku akcyzowym,
- ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Celem tych kontroli było egzekwowanie zakazów i nakazów wynikających z ww. aktów prawnych oraz eliminowanie z rynku wyrobów alkoholowych i tytoniowych pochodzących

z nielegalnych źródeł, stwarzających potencjalne zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów.

Kontrole podejmowano przede wszystkim u przedsiębiorców, co do których istniało uzasadnione podejrzenie wystąpienia nieprawidłowości, ponadto w oparciu o własne rozeznania, ustalenia wcześniejszych kontroli, zgłoszenia konsumentów i innych uczestników rynku.

W zakresie przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przeprowadzono łącznie 311 kontroli (w 2015 r. – 429), w tym 222 w punktach sprzedaży detalicznej, 55 – gastronomicznej i 34 – hurtowej. Nieprawidłowości stwierdzono w 51 placówkach, tj. w 16,4 proc. skontrolowanych (w 2015 r. – w 15,6 proc.), w tym w 34 placówkach detalicznych, 17 lokalach gastronomicznych.

Do najistotniejszych lub najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należały:

- niewidocznienie obowiązkowych wywieszek informujących o szkodliwości spożywania napojów alkoholowych – w 33 placówkach,
- sprzedaż detaliczna napojów alkoholowych bez zezwolenia - w 12 placówkach,
- inne naruszenia ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi lub warunków zezwoleń, takie jak:
 - a) zaopatrywanie się właścicieli placówek gastronomicznych w napoje alkoholowe w placówkach nieposiadających zezwolenia na sprzedaż hurtową – w 7 przypadkach,
 - b) nieokazanie dowodu zakupu na 36 partii napojów alkoholowych - w 2 placówkach.

Kontrole dotyczące przestrzegania przepisów o oznaczaniu wyrobów alkoholowych i tytoniowych znakami skarbowymi akcyzy przeprowadzono w 273 jednostkach handlowych (w 2015 r. – w 372), tj. w 198 placówkach detalicznych, 42 lokalach gastronomicznych i 33 hurtowniach. Sprawdzeniem objęto 2214 partii wyrobów alkoholowych i 1065 partii wyrobów tytoniowych. Nieprawidłowości stwierdzono w 2 placówkach. Polegały one na oferowaniu 4 partii papierosów (0,4 proc.) bez znaków skarbowych akcyzy. Na podstawie powyższych ustaleń skierowano po 1 informacji do urzędu skarbowego i urzędu celnego oraz przekazano 2 sprawy do komend Policji.

Prawidłowość obrotu wyrobami tytoniowymi w zakresie przestrzegania postanowień ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych sprawdzono podczas 226 kontroli przeprowadzonych w placówkach detalicznych, lokalach gastronomicznych i hurtowniach (w 2015 r. – 308). Nieprawidłowości stwierdzono w 7 placówkach (w 2015 r. – 5). Polegały one na: niewidocznieniu informacji o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i/lub palenia papierosów elektronicznych (3 placówki), niewidocznieniu informacji o zakazie sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom nieletnim (2 placówki), prowadzeniu sprzedaży papierosów na sztuki (2placówki).

Ustalenia kontroli dały podstawę do skierowania 7 wniosków o ukaranie do sądów rejonowych.

2.4. Wykorzystanie ustaleń kontroli

W wyniku kontroli wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej:

- wydali 3 252 decyzje,
- wystosowali do przedsiębiorców 1 980 żądań o usunięcie nieprawidłowości,
- skierowali 484 zawiadomień do organów ścigania,

- nałożyli 3 757 mandatów karnych na łączną kwotę 653,12 tys. zł,
- skierowali 321 wniosków do sądów o ukaranie sprawców popełnienia wykroczeń, czego wynikiem było orzeczenie grzywnien w kwocie 115,02 tys. zł,
- przekazali 3 243 spraw do innych organów.

2.4.1. System kontroli wyrobów w ramach oceny zgodności

Z powodu niespełniania przez wyroby wymagań zasadniczych, wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej wydali 65 decyzji (w 2015 r. – 123 decyzje) na podstawie art. 40k ust. 1 ustawy o systemie oceny zgodności i art. 75 ust. 1 ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku, zakazujących kontrolowanym podmiotom tymczasowego, dalszego przekazywania kwestionowanych wyrobów użytkownikowi, konsumentowi lub innemu dystrybutorowi, ze względu na stwarzanie poważnego zagrożenia. W przypadku stwierdzenia niezgodności z wymaganiami, niepowodujących poważnego zagrożenia, organ kontroli może zwrócić się do właściwego producenta, jego upoważnionego przedstawiciela, importera lub dystrybutora o usunięcie niezgodności lub wycofanie wyrobu z obrotu, lub z użytku oraz przedstawienie dowodów podjętych działań w terminie określonym przez organ wyspecjalizowany. W 2016 r. przedsiębiorcy podjęli dobrowolne działania naprawcze mające na celu wyeliminowanie niezgodności z wymaganiami w 496 przypadkach (np. dotyczących instrukcji obsługi), natomiast niezgodności z wymaganiami formalnymi w 658 przypadkach (np. dotyczące elementów deklaracji zgodności).

W 2016 r. Prezes UOKiK otrzymał od wojewódzkich inspektorów IH akta kontroli dotyczące 577 wyrobów (w 2015 r. - 363), m.in.: zabawek, maszyn, opraw oświetleniowych, kasków, przedłużaczy i sprzętu AGD. Po dokonaniu analizy przesłanych akt przez Departament Nadzoru Rynku UOKiK, w 78 przypadkach odmówiono wszczęcia postępowania, ze względu na brak wystarczających przesłanek. W przypadku 168 spraw wszczęto postępowania administracyjne.

Z uwagi na podjęcie przez przedsiębiorców, w toku prowadzonych postępowań administracyjnych, działań naprawczych (dobrowolne wycofanie wyrobu z obrotu lub usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości), wydano 128 decyzji umarzających postępowanie administracyjne (w 2015 r. – 224 decyzje).

Natomiast w przypadku 16 wyrobów, w których podmiot wprowadzający wyrób do obrotu nie podjął żadnych działań naprawczych, wydano decyzje nakazujące wycofanie z obrotu (w 2015 r. wydano 24 decyzje).

Od 20 kwietnia 2016 r. obowiązuje ustawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku, opracowana przez Ministerstwo Rozwoju we współpracy z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Najważniejszą zmianą jaką wprowadzają nowe przepisy jest system kar za wprowadzanie do obrotu wyrobów niezgodnych z wymaganiami. Na podstawie nowej ustawy, zamiast sankcji karnych nakładane będą administracyjne kary pieniężne, których wysokość może sięgać 100 tys. złotych za wprowadzenie do obrotu wyrobu niespełniającego wymagań, przewidziano także administracyjne kary pieniężne m.in. za brak przeprowadzenia procedury oceny zgodności,

brak stosownego oznakowania wyrobu (przykładowo brak znaku CE, brak danych identyfikujących wyrób i danych identyfikujących producenta lub importera) oraz odpowiednich dokumentów (np. instrukcja obsługi lub montażu w języku polskim, deklaracja zgodności)

Do rejestru wyrobów niezgodnych z zasadniczymi, szczegółowymi lub innymi wymaganiami wpisano 81 wyrobów, z czego na podstawie kontroli przeprowadzonych przez inspektorów IH oraz postępowań zakończonych przez UOKiK 21 wyrobów.

2.4.2. Ogólne bezpieczeństwo produktów

W wyniku przeprowadzonych badań organoleptycznych lub badań laboratoryjnych, zakwestionowano 284 partie produktów ze względu na stwierdzenie prawdopodobieństwa, że nie są bezpieczne (o 12 proc mniej niż w 2015 roku). W przypadku 1 038 partii produktów (25,8 proc. ogółem zbadanych) zakwestionowano brak lub niepełne oznaczenia dotyczące bezpiecznego użytkowania produktu albo informacji o zagrożeniach jakie produkt może stwarzać.

Z uwagi na uchybienia w zakresie ostrzeżeń i informacji odnoszących się do bezpiecznego użytkowania produktów, podobnie jak w roku poprzednim, wydano jedną decyzję na podstawie art. 19 ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów.

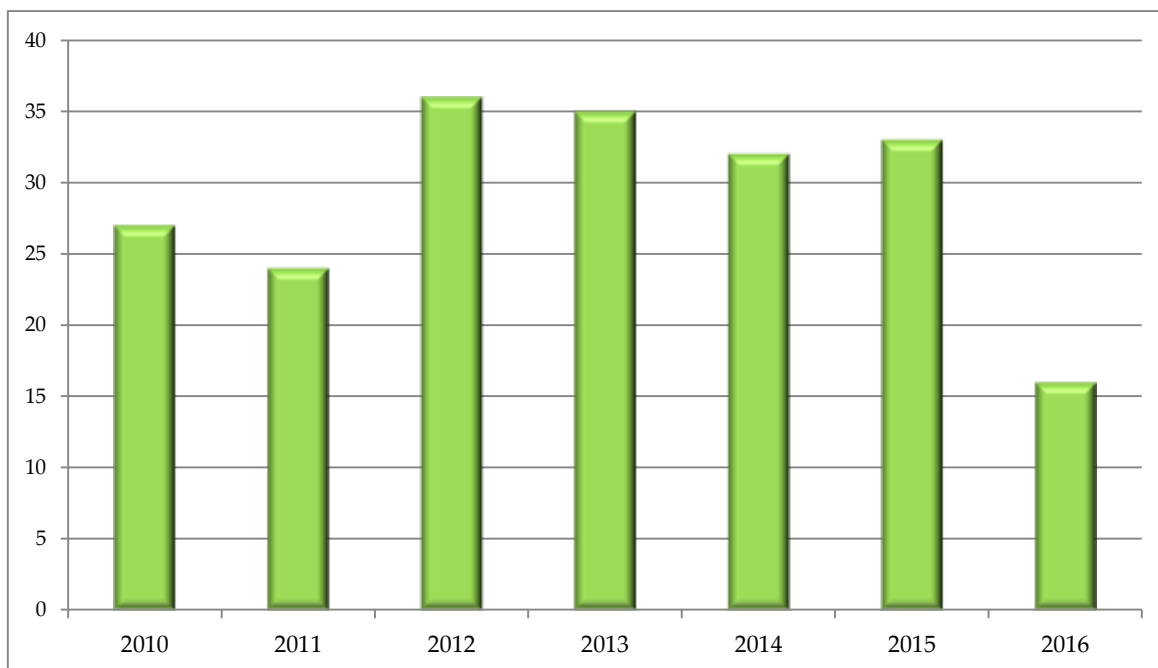
W przypadku stwierdzenia znacznego prawdopodobieństwa, że produkt nie jest bezpieczny, Prezes UOKiK wszczyna postępowanie administracyjne. W omawianym okresie Prezes UOKiK prowadził 149 postępowań administracyjnych, a w 108 przypadkach czynności wyjaśniające, podjęte także w związku ze skargami konsumentów i zgłoszeniami przedsiębiorców.

W 13 sprawach w drodze decyzji administracyjnych nałożone zostały na przedsiębiorców obowiązki polegające na nakazie wyeliminowania zagrożeń stwarzanych przez produkty, wycofaniu z rynku czy też ostrzeżeniu konsumentów. W 108 przypadkach z uwagi na wyeliminowanie przez przedsiębiorców zagrożeń postępowania zostały umorzone.

Efektem działań podjętych przez WIIH w związku z naruszeniem przepisów ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów było nałożenie przez Prezesa UOKiK kar pieniężnych. W 2016 roku wymierzono je 29 przedsiębiorcom na łączną kwotę 450 500 zł.

Do rejestru produktów niebezpiecznych wpisano 16 produktów. Najczęściej były to produkty włókiennicze dla dzieci (8), meble (2) i lampy olejowe (2).

Wykres 12. Wpisy w rejestrze produktów niebezpiecznych w latach 2010-2016

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK

2.4.3. Systemy unijne – RAPEX

W 2016 roku Prezes UOKiK przekazał za pomocą systemu RAPEX 53 notyfikacje dotyczące wyrobów stwarzających poważne zagrożenie dla konsumentów i użytkowników, wykrytych na terenie Polski. Najliczniejszą grupą wyrobów notyfikowanych w 2016 roku były, tak jak w latach poprzednich, zabawki i artykuły dziecięce (25 notyfikacji). Jednocześnie wprowadzono do systemu 106 reakcji, czyli informacji o działaniach podjętych przez polskie organy kontroli wobec wyrobów zgłoszonych do systemu RAPEX przez inne państwa członkowskie. Spośród notyfikacji innych państw członkowskich 47 dotyczyło produktów, które po raz pierwszy na rynek Unii Europejskiej wprowadziły polskie podmioty (w tym 29 producentów polskich). W związku z otrzymaniem informacji o polskich produktach stwarzających zagrożenie, punkt kontaktowy RAPEX zlecił WIIH przeprowadzenie 15 kontroli, które skutkowały później wprowadzaniem reakcji do systemu RAPEX.

2.4.4. Paliwa

Zebrane w trakcie kontroli w 2016 roku materiały oraz ujawnione nieprawidłowości, stanowiły podstawę do skierowania przez wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej do właściwych miejscowo prokuratur 53 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, z których dotychczas wszczęto dochodzenia w 33 przypadkach. Zakończono postępowania w 29 sprawach, z których:

- umorzono postępowania w 22 przypadkach z następujących powodów:
 - ⊗ brak znamion przestępstwa – 14,
 - ⊗ nie wykryto sprawcy – 3,
 - ⊗ znikoma szkodliwość czynu – 1,
 - ⊗ czynu nie popełniono – 4,
- odmówiono wszczęcia postępowania w 5 sprawach,
- 1 postępowanie warunkowo umorzono,

- skierowano do sądu 1 akt oskarżenia.

W pozostałych 4 sprawach zawiadomienia nie zostały jeszcze rozpatrzone przez prokuratury i sądy.

Ponadto wydano 13 decyzji o wycofaniu z obrotu paliw ze względu na znaczne przekroczenia wymagań jakościowych oraz przekazano informacje o tych działaniach wojewódzkim inspektoratom ochrony środowiska

Jednocześnie, w związku ze stwierdzonymi naruszeniami warunków udzielonych koncesji na obrót paliwami ciekłymi oraz przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo Energetyczne (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 roku, poz. 1059 z późn. zm.), przekazano do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki informacje dotyczące 79 stacji paliw i hurtowni.

Ponadto, wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej przekazywały informacje do uaktualnianej na bieżąco „Listy skontrolowanych stacji paliw uwzględniającej uzyskane wyniki badań laboratoryjnych sprzedawanego w dniu kontroli paliwa”, która publikowana była na stronach internetowych Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (http://uokik.gov.pl/jakosc_paliw.php).

2.4.5. Artykuły niezwywnościowe i usługi

W 2016 r. organy Inspekcji Handlowej wydały łącznie 494 decyzje administracyjne mających na celu egzekwowanie przestrzegania prawa w zakresie artykułów niezwywnościowych i usług, w tym m.in. decyzje:

- dotyczące przedsiębiorców świadczących usługi hotelarskie, w związku z prowadzeniem działalności bez posiadania odpowiedniego zaszeregowania,
- w związku z obrotem częściami samochodowymi bez posiadania świadectwa homologacji poświadczającego zgodność z wymaganiami technicznymi,
- wycofujące z rynku wyroby, w których wykryto zakazane lub dozwolone z ograniczeniami substancje chemiczne wskazane w załączniku XVII do rozporządzenia 1207/2006 REACH,
- dotyczące nieprawidłowości uwidaczniania cen towarów usług,
- w zakresie przekazywania konsumentom przez przedsiębiorców informacji dotyczących postępowania z odpadami opakowaniowymi.

W swoich działaniach Inspekcja Handlowa ściśle współpracowała z innymi organami kontroli, głównie z Państwową Inspekcją Sanitarną oraz Inspekcją Ochrony Środowiska wzajemnie informując się o wynikach kontroli i podejmując wspólne działania.

Inspekcja Handlowa w wyniku podjętych działań kontrolnych skierowała do innych organów nadzoru 225 informacji o ustaleniach kontroli.

2.4.6. Artykuły rolno-spożywcze i usługi gastronomiczne

W 2016 r. w odniesieniu do przedsiębiorców, u których stwierdzono nieprawidłowości organy IH wydały m.in.:

- 653 decyzje wstrzymujące od obrotu wszystkie partie produktów niewiadomego pochodzenia, nieoznakowane lub oznakowane w sposób rażąco naruszający przepisy, a także wszystkie partie produktów przeterminowanych, zafałszowanych, wykazujących cechy nieświeżości lub zepsucia (w 2015 r. – 546 decyzji);
- 1 178 decyzji, na podstawie których przedsiębiorcom wprowadzającym do obrotu środki spożywcze o niewłaściwej jakości handlowej (w tym zafałszowane) wymierzono kary

pieniężne w łącznej wysokości 1 020 tys. zł (w 2015 r. – 1 340 decyzji na kwotę 1 628 tys. zł), oraz 5 decyzji wymierzających kary pieniężne w wysokości 4 tys. zł z tytułu nieprzestrzegania przepisów o rolnictwie ekologicznym (w 2015 r. – 7 decyzji na kwotę 1,5 tys. zł);

- 211 decyzji obciążających ich kosztami badań laboratoryjnych w łącznej wysokości 211 tys. zł (w 2015 r. wydano 271 decyzji).

Ponadto skierowano:

- 108 wniosków o ukaranie do sądów (w 2015 r. – 90);
- 7 powiadomień do organów ścigania (w 2015 r. – 18);

oraz nałożono 2 445 mandatów karnych wymierzając grzywny w łącznej wysokości 437 tys. zł (w 2015 r. – 2 473 mandatów w łącznej wysokości 434 tys. zł).

W swoich działaniach Inspekcja Handlowa ściśle współpracowała z innymi organami urzędowej kontroli żywności, przede wszystkim z Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHAR-S) przez wzajemne informowanie się o wynikach kontroli i podejmowanie wspólnych działań w celu eliminowania z obrotu zafałszowanych produktów, a także z organami nadzoru sanitarnego i weterynaryjnego. I tak, przekazano:

- 585 spraw do właściwych terenowo organów IJHAR-S (w 2015 r. – 509), w celu ewentualnego podjęcia kontroli u producentów w zakresie jakości handlowej,
- 1 324 spraw do Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub Inspekcji Weterynaryjnej (w 2015 r. – 1 075), w celu ewentualnego podjęcia działań w zakresie bezpieczeństwa żywności.

Realizacja zadań wykonywanych w 2016 r. przez organy Inspekcji Handlowej podlegała bieżącej kontroli sprawowanej przez Prezesa UOKiK. Wyniki kontroli przeprowadzonych przez Inspekcję Handlową były analizowane w UOKiK, a na ich podstawie opracowywane były informacje lub raporty dla konsumentów, mediów, urzędów i organizacji pozarządowych.

Ponadto konsumentom i przedsiębiorcom udzielano porad dotyczących przepisów regulujących działalność gospodarczą w zakresie produkcji i handlu. Ta forma kontaktów była ważnym, dodatkowym źródłem wiadomości o nieprawidłowościach i zagrożeniach występujących na rynku oraz o wątpliwościach związanych z interpretacją przepisów.

2.4.6.1 Legalność i rzetelność działania przedsiębiorców prowadzących obrót środkami spożywczymi (inne przepisy niż prawo żywnościowe)

Stwierdzone nieprawidłowości dały podstawę do nałożenia 1 345 mandatów karnych, na podstawie których sprawcom wykroczeń wymierzono grzywny w łącznej wysokości 367 tys. zł (w 2015 r. - 1 423 mandatów o łącznej kwocie grzywien 230, 1 tys.zł). Ponadto skierowano 53 wnioski do sądów wobec sprawców wykroczeń (w 2015 r. – 27). W wyniku kontroli, na podstawie art. 18 oraz art. 32 ustawy o Inspekcji Handlowej wydano 12 decyzji do niezwłocznego wykonania i zarządzenia pokontrolne w celu usunięcia stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowości (w 2015 r. – 54). Wojewódzcy Inspektorzy Inspekcji Handlowej wydali również 255 decyzji wymierzających przedsiębiorcom kary pieniężne w łącznej wysokości 160 tys. zł za nieprzestrzeganie przepisów o informowaniu o cenach (w 2015 r. - 322 decyzje, kary w łącznej wysokości 149,9 tys. zł).

2.4.6.2. Kontrole w zakresie obrotu wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi (inne przepisy niż prawo żywnościowe)

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami: nałożono 32 mandaty karne w łącznej kwocie 4,8 tys. zł, skierowano 8 spraw do prokuratur lub Policji oraz 5 wniosków o ukaranie do sądów rejonowych, wszczęto 11 dochodzeń w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa, wystosowano 14 informacji do organów wydających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych i 2 informacje do organów kontroli skarbowej.

2.5. Współpraca międzynarodowa

Od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej Prezes UOKiK, a wraz z nim Inspekcja Handlowa, bardzo aktywnie uczestniczą w unijnych inicjatywach i międzynarodowych projektach kontrolnych związanych z bezpieczeństwem nieżywnościowych produktów konsumenckich. Inspekcja Handlowa prowadzi kontrole wynikające ze zobowiązań Prezesa UOKiK we wspólnych projektach kontrolnych.

W 2016 roku zakończono projekt Joint Action 2013 – kontrola bezpieczeństwa zabawek (zakończenie: kwiecień 2016 roku), w ramach projektu Joint Action 2014 kontynuowano działania związane z realizacją kontroli bezpieczeństwa wyrobów pirotechnicznych i elektronarzędzi (zakończenie: kwiecień 2017 roku) oraz projektem EEPLIANT 2014 (Energy Efficiency Complaint Products 2014 – zakończenie lipiec 2017 rok). W 2016 roku przystąpiono do projektu Joint Action 2015 – kontrola bezpieczeństwa zabawek (właściwości chemiczne) oraz działania polegającego na opracowaniu metodologii szacowania ryzyka.

Ponadto w 2016 roku UOKiK zgłosił się do kolejnego projektu Joint Action 2016 (obejmującego działania w zakresie kontroli domowego sprzętu elektrycznego, kontroli zabawek elektrycznych, kontroli elektronarzędzi), rozpoczęcie projektu przewidziano na 2017 rok.

W 2016 roku Inspekcji Handlowej oraz Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uczestniczyły w finansowanym przez Komisję Europejską unijnym projekcie kontroli oznakowania opon MSTRYR15, którego organizatorem była fundacja PROSAFE. W ramach powyższego projektu badano zarówno dokumentację dotyczącą produktu, jak również pobierano opony do badań laboratoryjnych.

Rozdział IV

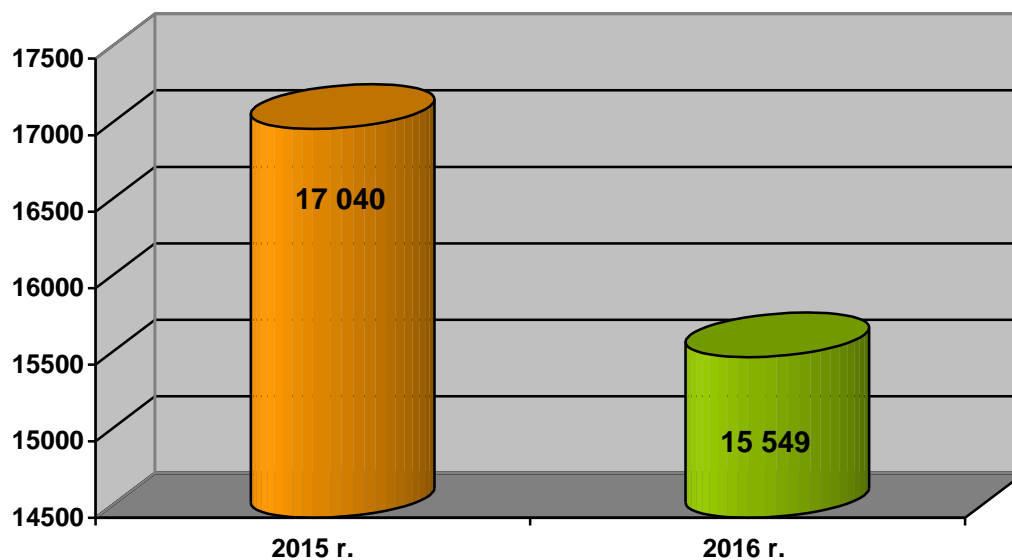
OCHRONA KONSUMENTÓW

Do zadań Inspekcji Handlowej należy podejmowanie szeregu działań związanych z ochroną konsumentów, w szczególności przyjmowanie skarg konsumenckich, podejmowanie mediacji, prowadzenie stałych polubownych sądów konsumenckich, a także poradnictwa w zakresie ochrony interesów i praw słabych uczestników rynku. Inspekcja Handlowa prowadzi także listy rzeczoznawców do spraw jakości produktów lub usług.

1. SKARGI KONSUMENCKIE WPLYWAJĄCE DO INSPEKCJI HANDLOWEJ

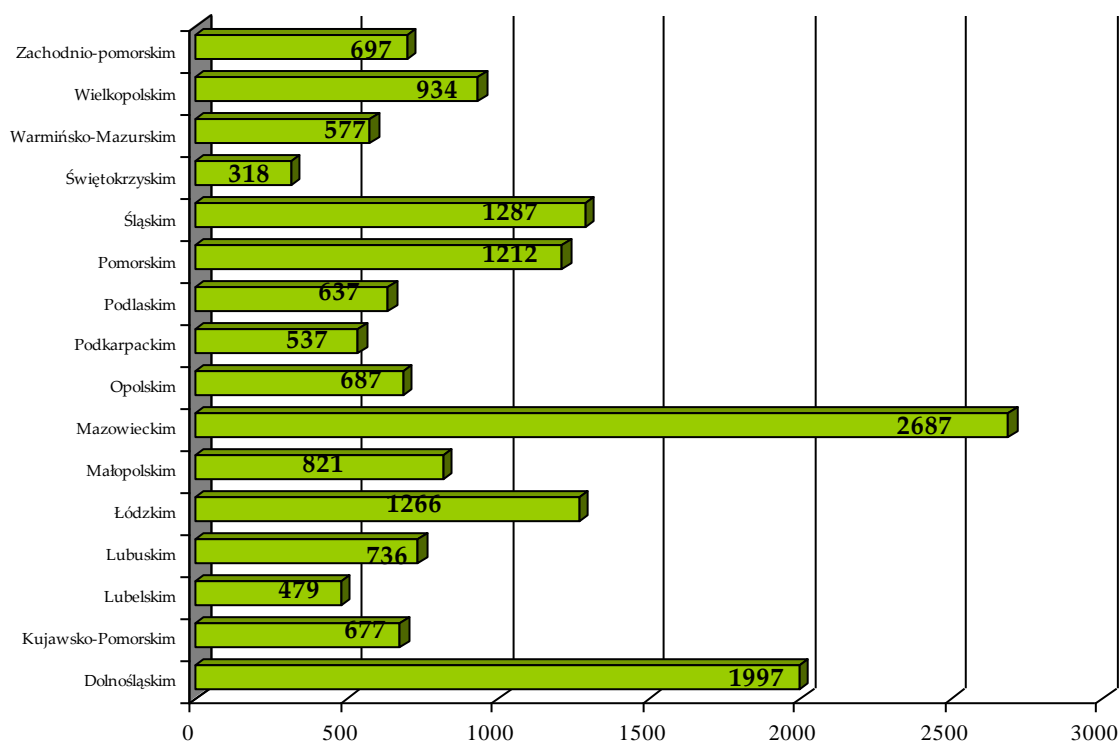
W 2016 r. do wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej wpłynęło łącznie 15 549 informacji o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu przedsiębiorców oraz wniosków o mediację w sprawie sporów konsumenckich w sprawie sporów konsumenckich, wynikłych z zawartych umów cywilnoprawnych. W stosunku do roku 2015 nastąpił spadek liczby skarg konsumenckich o 1 491 spraw.

Wykres 12. Liczba skarg konsumenckich wpływających do Inspekcji Handlowej

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Wykres 13. Liczba skarg konsumenckich, które wpłynęły do wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej w poszczególnych województwach

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Podobnie jak w poprzednich latach, w 2016 r. przeważały sprawy dotyczące artykułów przemysłowych (12 220 spraw). Stanowi to 78,6% wszystkich skarg konsumenckich, które wpłynęły do Inspekcji Handlowej. W roku 2015 wpłynęło 13 845 spraw tego typu spraw 81,3%.

W branży przemysłowej, skargi konsumenckie najczęściej dotyczyły:

- obuwia – 6 695 spraw (54,7 %)
- odzież – 881 spraw (7,2 %)
- sprzętu AGD i RTV – 638 spraw (5,2 %),
- mebli – 350 spraw (2,9 %),
- sprzętu komputerowego – 283 sprawy (2,3 %),
- art. motoryzacyjnych – 249 spraw (2 %).

Usług dotyczyło 1 164 spraw, co stanowi 7,5% ogółu skarg konsumenckich, które wpłynęły do Inspekcji Handlowej (w 2015 r. usług dotyczyło 1 257 spraw). Spośród nich 474 zostało załatwionych w formie mediacji (w 2015 r. – 583), a 278 w formie kontroli (w 2015 r. - 291). Ponadto w 178 przypadkach, poinformowano konsumentów o przysługujących im prawach, bez podejmowania kontroli lub mediacji (w 2015 r. - 175).

Najczęściej kwestionowano następujące rodzaje usług:

- remontowo-budowlane – 174 spraw (14,91 %),
- gastronomiczne – 154 spraw (13,2 %),
- pralnicze – 74 spraw (6,4 %),
- motoryzacyjne – 72 spraw (6,2 %),
- fryzjerskie i kosmetyczne – 40 spraw (3,4 %).

Artykułów spożywczych dotyczyło 2 165 skarg konsumenckich, co stanowi 14% skarg konsumenckich (w 2015 r. – 1 938), w tym:

- mięsa i przetworów mięsnych – 226 spraw (10,4%),
- wyrobów mlecznych – 177 spraw (8,2 %),
- wyrobów alkoholowych – 109 spraw (5 %),
- przetworów warzywnych i napojów bezalkoholowych – 83 spraw (3,8 %),
- przetworów rybnych – 68 spraw (3,1%).

Podobnie jak w poprzednich latach, głównymi przyczynami skarg konsumenckich były:

- nieznajomość przepisów prawa przez konsumentów i przedsiębiorców,
- odmowa przyjęcia reklamacji i odsyłanie klientów do serwisantów,
- uzależnianie rozpatrzenia reklamacji od opinii rzeczoznawcy,
- nieterminowe rozpatrywanie reklamacji klientów,
- interpretowanie przepisów prawa przez przedsiębiorców na swoją korzyść,
- niska jakość towarów znajdujących się na rynku,
- nieprzestrzeganie przez przedsiębiorców przepisów obowiązujących w obrocie towarowym.

2. SPOSOBY ZAŁATWIANIA SKARG KONSUMENCKICH

Informacje (skargi) konsumenckie wpływające do wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej są załatwiane w formie kontroli lub mediacji.

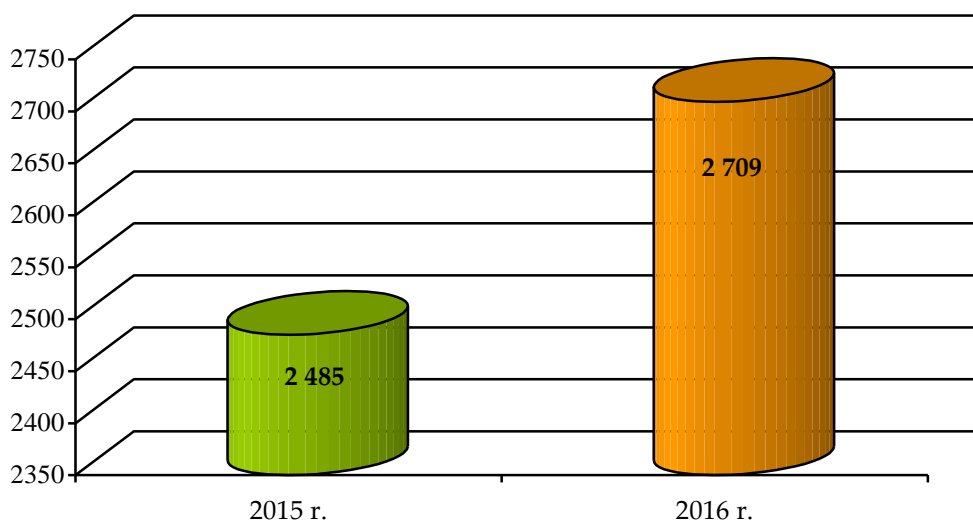
2.1. Załatwianie skarg konsumenckich w formie kontroli

W przypadku, gdy analiza dokumentacji sprawy przesłanej przez konsumenta pozwalała na stwierdzenie podejrzenia naruszenia przez przedsiębiorcę przepisów o charakterze publicznoprawnym, wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej załatwiały ją w formie kontroli, informując o ustaleniach kontroli zainteresowanego.

W analizowanym okresie wojewódzkie inspektoraty przeprowadziły 2 709 kontroli, do których podstawą wszczęcia były informacje o nieprawidłowościach zgłoszone przez konsumentów. W 2015 r. przeprowadzono 2 485 kontroli.

W 1 353 przypadkach (49,9%) czynności kontrolne potwierdziły w całości lub częściowo sygnalizowane nieprawidłowości, w roku 2015 w 1 189 przypadkach (48%).

Wykres 14. Liczba przeprowadzonych kontroli na skutek skarg konsumenckich

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.2. Załatwianie skarg poprzez mediacje

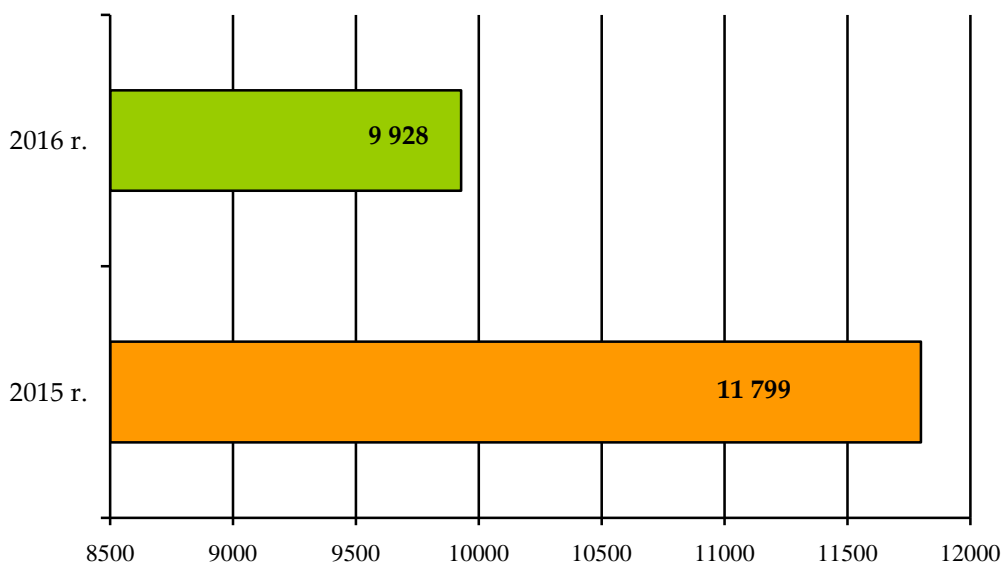
Gdy okoliczności podane w informacji konsumenta, wskazywały na cywilnoprawny charakter sprawy, w celu jej rozpatrzenia inspektorzy Inspekcji Handlowej przeprowadzali mediacje. Mediacje przeprowadzano na wniosek konsumenta lub z urzędu, według procedury określonej w art. 36 ustawy o Inspekcji Handlowej. Mediacje przeprowadzano w formie:

- bezpośredniej wizyty inspektora w siedzibie przedsiębiorcy i uzgodnienia jego stanowiska w stosunku do roszczeń konsumenta,
- spotkania obu stron sporu w siedzibie wojewódzkiego inspektoratu Inspekcji Handlowej i przeprowadzenia procedury rozjemczej,
- korespondencyjnej.

Jeżeli przedsiębiorcy nie wyrażali zgody na proponowany w toku mediacji sposób załatwienia sprawy i zarazem odmawiali poddania się jurysdykcji sądów konsumenckich, informowano konsumentów o możliwości dochodzenia roszczeń przed sądem powszechnym oraz możliwości uzyskania w tym zakresie pomocy u powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów. Rzecznik konsumentów, stosownie do postanowień art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 229 z późn. zm.), może wytaczać powództwa na rzecz konsumentów oraz wstępować, za ich zgodą, do toczącego się postępowania w sprawach o ochronę interesów konsumentów.

W 2016 r. do wojewódzkich inspektoratów IH wpłynęło 9 928 wniosków o mediacje złożone przez konsumentów. Stanowi to 64% ogółu informacji konsumenckich skierowanych do Inspekcji Handlowej w analizowanym okresie. W 2015 r. wpłynęło 11 799 wniosków o mediacje złożonych przez konsumentów, co stanowiło 69% ogółu informacji konsumenckich.

Wykres 15. Liczba wniosków o mediację

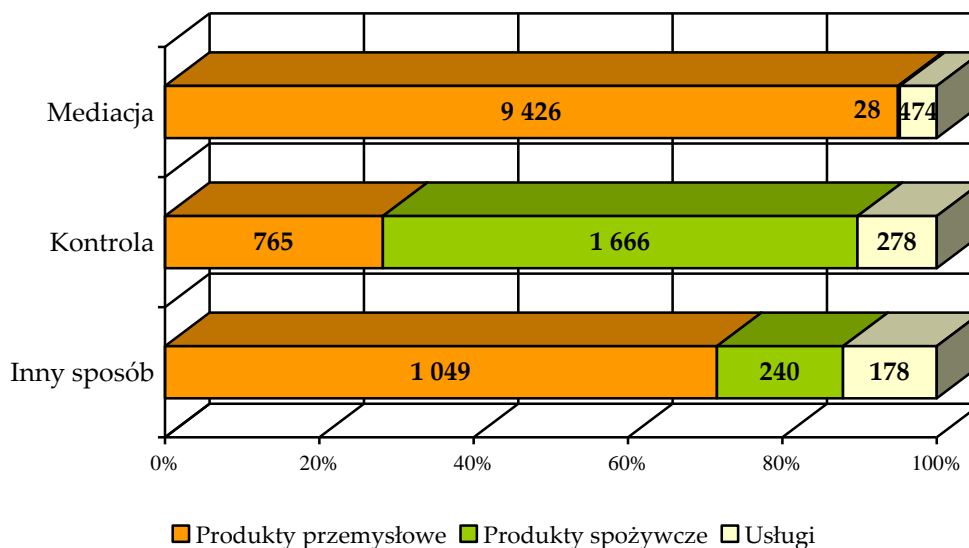
Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

W obecnym okresie sprawozdawczym większość wniosków o mediację, tj. 6 538 (65,8%) zakończyła się pozytywnie dla konsumentów – strony zawarły porozumienia kończące ich spory. W roku 2015 było 7 661 (65%).

W 3 390 (34%) przypadkach nie doszło do polubownego zakończenia sprawy ze względu na nieuznanie przez przedsiębiorców roszczeń konsumentów lub brak zgody konsumentów na zaproponowane warunki ugody. W roku 2015 było to 4 138 (35%).

Z ogólnej liczby zgłoszonych do Inspekcji Handlowej skarg konsumenckich dotyczących artykułów przemysłowych (12 220), większość, tj. 9 426 zostały załatwionych w formie mediacji. Spraw mediacyjnych związanych z usługami wpłynęło 474. Z żywnością związanych było 28 postępowań mediacyjnych. Mała liczba postępowań dotyczących artykułów spożywczych wynika z faktu, iż sprawy żywnościowe są z reguły małej wartości i konsumenci rezygnują ze zgłaszania ich do organów zajmujących się ochroną ich praw.

Wykres 16. Formy zakończenia spraw w 2016r.

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.3. Inne sposoby załatwiania spraw

W 1 467 (9,4 %) przypadkach, z całości skarg konsumenckich wpływających do wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej nie podjęto ani kontroli, ani mediacji, a jedynie udzielono konsumentom porad o przysługujących im prawach bez podejmowania działań. Brak podjęcia interwencji przez Inspekcję Handlową wynikał głównie z bezzasadności roszczeń konsumentów. W roku 2015 sytuacja taka miała miejsce w 1 672 (9,8 %) przypadkach.

3. PORADNICTWO KONSUMENCKIE

W 2016 r udzielono 123 270 porad i instruktaży, w tym konsumentom – 97 341, a przedsiębiorcom – 25 926. W 2015 r udzielono 134 821 porad i instruktaży, w tym konsumentom – 105 280, a przedsiębiorcom – 29 541.

Z powyższych danych wynika, iż w 2016 r. w porównaniu do 2015 r. nastąpił spadek udzielonych porad o 11 551.

Tematem udzielanych porad były tradycyjnie sprawy dotyczące niezgodności towaru z umową i rękojmi, które stanowiły blisko 70% wszystkich udzielonych porad.

Prowadzone przez Inspekcję Handlową poradnictwo cieszy się dużym zainteresowaniem nie tylko wśród konsumentów, ale także przedsiębiorców. Dzięki niemu konsumenci dowiadują się o ich prawach oraz możliwościach ich dochodzenia w funkcjonujących w Inspekcji Handlowej uproszczonych formach rozstrzygnięcia sporów.

Przedsiębiorcy zaś mogą liczyć na wskazówki w zakresie stosowania przepisów dotyczących obrotu handlowego lub mogą dowiedzieć się gdzie należy szukać odpowiednich regulacji prawnych.

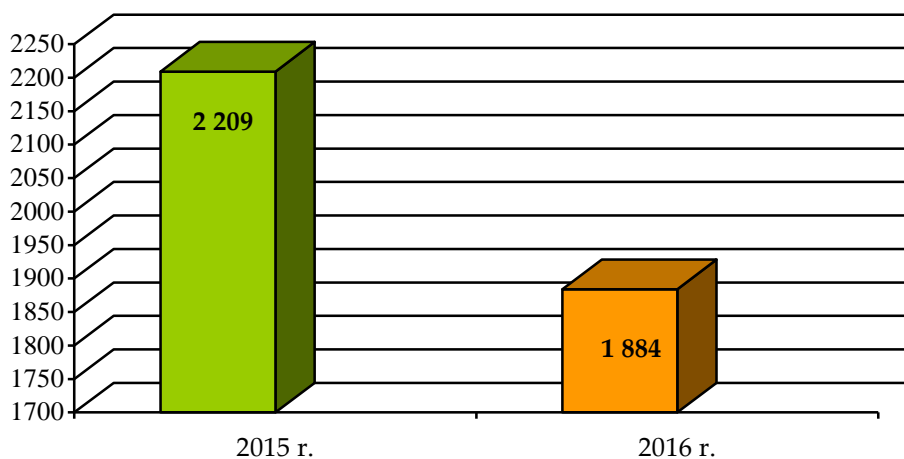
4. STAŁE POLUBOWNE SĄDY KONSUMENCKIE

Stałe polubowne sądy konsumenckiej działają przy wojewódzkich inspektoratach Inspekcji Handlowej. Powoływane są na podstawie umów o zorganizowaniu takich sądów, zawartych przez wojewódzkich inspektorów z organizacjami pozarządowymi reprezentującymi konsumentów lub przedsiębiorców oraz innymi zainteresowanymi jednostkami organizacyjnymi. Sądy rozpatrują spory o prawa majątkowe wynikłe z umów sprzedaży produktów i świadczenia usług zawartych pomiędzy konsumentami i przedsiębiorcami na podstawie regulaminu. Funkcjonowanie ich uregulowane jest w art. 37 ustawy o Inspekcji Handlowej oraz rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 września 2001 r. w sprawie określenia regulaminu organizacji i działania stałych polubownych sądów konsumenckich (Dz. U. Nr 113, poz. 1214).

W 2016 r. działało 16 stałych polubownych sądów konsumenckich i ich 15 ośrodków zamiejscowych.

Łącznie we wskazanym okresie wpłynęło 1 884 wniosków o rozpatrzenie sporu pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą (w roku 2015 wniosków było 2 209). Łączna wartość roszczeń zgłoszonych w 2016 r. wyniosła 2 351 864 złotych, natomiast w 2015 r. wyniosła 2 524 003 złotych. Struktura asortymentowa złożonych wniosków jest analogiczna w stosunku do poprzednich lat. Sprawy dotyczące obuwia w roku 2016 stanowiły 48,7% wniosków, zaś w roku poprzednim było to 50%. Ze względu na brak właściwości rzeczowej w 2016 r. odrzucono 206 wniosków (w 2015 r. – 266).

Wykres 17. Liczba wniosków skierowanych do stałych polubownych sądów konsumenckich

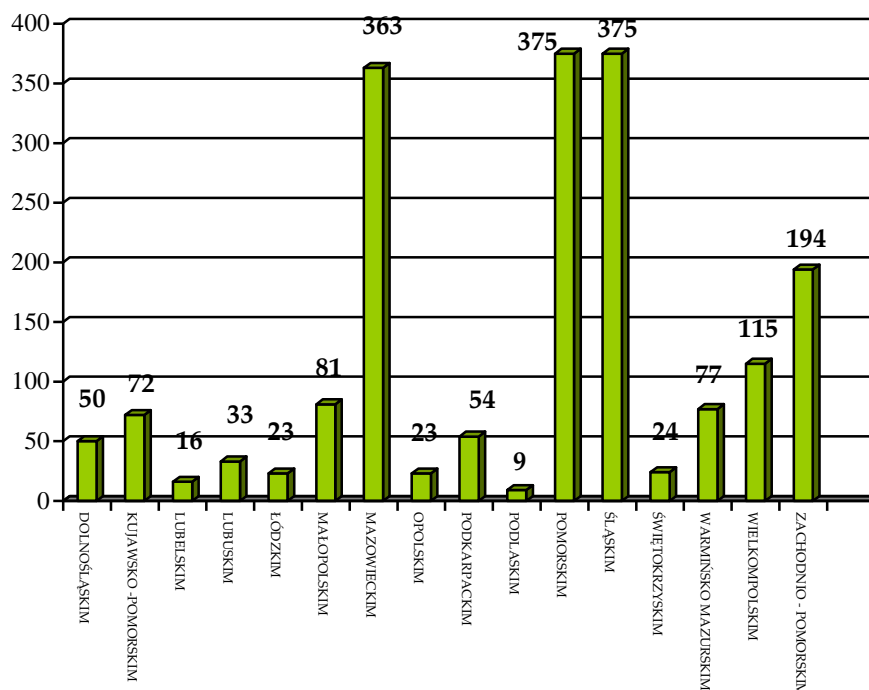

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Przedsiębiorcy 814 razy nie wyrazili zgody na rozstrzygnięcie sprawy przez polubowny sąd konsumencki (43,2 % wszystkich wniosków). W 2015 r., przedsiębiorcy nie wyrazili zgody na rozpatrzenie sprawy przez spsk 965 razy, co stanowiło 44% wszystkich złożonych wniosków.

Średnia wartość przedmiotu sporu wyniosła 1 248,3 zł, a w 2015 r. wynosiła 1 142,6.

Wykres 18. Liczba wniosków skierowanych do stałych polubownych sądów konsumenckich w wojewódzkich inspektoratach IH

Źródło: opracowanie Departamentu Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

W postępowaniu przed stałymi polubownymi sądami konsumenckimi wydano 119 wyroki, z czego:

- 64 uznające roszczenia konsumentów,
- 55 oddalających roszczenia konsumentów.

W 2015 r. wydano 142 wyroki, z czego:

- 71 uznające roszczenia konsumentów,
- 71 oddalających roszczenia konsumentów.

Ponadto zawarto 583 ugód, z czego 515 w postępowaniu wstępnym i 68 przed sądem. W 2015 r. zawarto 685 ugód, z czego 624 w postępowaniu wstępnym i 61 przed sądem.

5. PROWADZENIE PRZEZ WOJEWÓDZKICH INSPEKTORÓW INSPEKCJI HANDLOWEJ LIST RZECZOZNAWCÓW DO SPRAW JAKOŚCI PRODUKTÓW LUB USŁUG

Zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (Dz. U. z 2017 r., poz. 1063 z późn. zm.) wojewódzki inspektor prowadzi listę rzeczoznawców do spraw jakości produktów lub usług, zwaną dalej „listą”. Rzeczoznawcy są powołani do wydawania opinii o jakości produktów lub usług na zlecenie:

- konsumenta,
- przedsiębiorcy,
- stałego polubownego sądu konsumenckiego,
- wojewódzkiego inspektora,
- powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów,
- organizacji społecznej, do której zadań statutowych należy ochrona konsumenta.

Prowadzenie list ma na celu ułatwianie dostępu do specjalistów, których rzetelne i bezstronne opinie są pomocne w rozstrzyganiu sporów pomiędzy konsumentami a przedsiębiorcami. Informacje o listach są udostępniane na stronach internetowych Inspekcji Handlowej.

Osoby zainteresowane wpisaniem na listę wypełniają wniosek, który następnie wnoszą do właściwego terenowo wojewódzkiego Inspektora IH.

Do wniosku dołącza się:

- kopie świadectw, dyplomów, zaświadczeń potwierdzających posiadane wykształcenie i kwalifikacje zawodowe,
- opinie właściwych szkół wyższych, instytutów, jednostek badawczo – rozwojowych, stowarzyszeń naukowych – technicznych lub organizacji zawodowych, rekomendujących wpisanie na listę.

Po rozpatrzeniu wniosku wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej do osoby ubiegającej się o wpisanie na listę kieruje informację w przedmiocie wpisu.

Wojewódzki inspektor na podstawie § 10 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 2 sierpnia 2001 r. w sprawie list rzeczoznawców do spraw jakości lub usług (Dz. U. Nr 85, poz. 931) jest zobowiązany do sporządzenia rocznej informacji dotyczącej prowadzenia listy i działalności rzeczoznawców i przedłożenia jej Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Z nadesłanych przez wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej informacji wynika, że w dniu 31 grudnia 2016 r. na listach rzeczoznawców do spraw jakości produktów lub usług znajdowało się 782 rzeczoznawców, dysponujących specjalistycznymi wiadomościami w zakresie różnych dziedzin m.in. obuwia, galanterii skórzanej, tkanin, mebli, usług motoryzacyjnych etc.

W roku 2016 do list rzeczoznawców dopisano 27 osób, zaś z różnych przyczyn z list skreślono 13 rzeczoznawców (głównie rezygnacja rzeczoznawcy lub śmierć).

Ilość wydanych opinii przez rzeczoznawców wpisanych na listę rzeczoznawców do spraw jakości towarów i usług jest trudna do oszacowania, gdyż wojewódzkie inspektoraty nie posiadają danych w tym zakresie szczególnie z uwagi na fakt wydawania opinii bezpośrednio konsumentom lub innym podmiotom uprawnionym do ich uzyskania.

Najczęściej wydawane przez rzeczoznawców ekspertyzy to te, które dotyczą obuwia i wyrobów skórzanych. Statystycznie są to wyroby, które najczęściej są reklamowane przez konsumentów.

W roku 2016 w obrębie wszystkich inspektoratów Inspekcji Handlowej złożono 10 skarg na działalność rzeczoznawców. W ich wyniku wojewódzcy inspektorzy IH wystosowali do rzeczoznawców pisma, wyjaśniali sprawę.

Wpływające na działalność rzeczoznawców skargi były szczegółowo rozpatrywane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Załącznik nr 1

Wykaz tematów kontroli planowych zrealizowanych w roku 2016

KONTROLE W ZAKRESIE DYREKTYW NOWEGO PODEJŚCIA

1. Kontrola sprzętu elektrycznego
2. Kontrola urządzeń spalających paliwa gazowe
3. Kontrola maszyn
4. Kontrola zabawek pod kątem właściwości chemicznych
5. Kontrola sprzedaży internetowej zabawek
6. Kontrola środków ochrony indywidualnej
7. Kontrola etykiet energetycznych
8. Kontrola zabawek
9. Kontrola wymagań ekoprojektu
10. Kontrola środków ochrony indywidualnej

KONTROLE W RAMACH PROJEKTÓW MIĘDZYNARODOWYCH

1. Kontrola wymagań ekoprojektu i etykiet energetycznych
2. Kontrola maszyn
3. Kontrola wyrobów pirotechnicznych widowiskowych
4. Kontrola zabawek

KONTROLE W ZAKRESIE OGÓLNEGO BEZPIECZEŃSTWA PRODUKTÓW

1. Kontrola zimowego sprzętu sportowego
2. Kontrola drabin i stołków
3. Kontrola wyrobów konfekcyjnych dla dzieci
4. Kontrola mebli ogrodowych
5. Kontrola rowerów dziecięcych oraz fotelików i przyczepek rowerowych
6. Kontrola wyposażenia samochodowego
7. Kontrola sprzętu sportowo-rekreacyjnego
8. Kontrola wskaźników laserowych
9. Kontrola artykułów dla dzieci

KONTROLE W ZAKRESIE ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

1. Kontrola jakości handlowej nierafinowanych olejów roślinnych i oliwy z oliwek
2. Kontrola prawidłowości obrotu wyrobami tytoniowymi i alkoholowymi w tym jakość handlowa napojów spirytusowych, głównie wódek i spirytusu
3. Kontrola mięsa i produktów mięsnych, pod kątem ujawniania zafałszowania produktami tańszymi (wołowiny i baraniny wieprzowiną i drobiem).
4. Kontrola jakości wyrobów cukierniczych, w tym czekoladowych, kakaowych i z zawartością alkoholu oraz w opakowaniach świątecznych.
5. Kontrola prawidłowości funkcjonowania handlu i gastronomii w szkołach (sklepiki i stołówki szkolne) i na wyższych uczelniach, w klubach studenckich, internatach, akademikach.

6. Kontrola produktów rolnictwa ekologicznego głównie z państw UE i państw trzecich
7. Kontrola jakości handlowej suplementów diety w zakresie oznakowania, w tym zgodności składu faktycznego ze składem deklarowanym na opakowaniu
8. Kontrola znakowania jakości handlowej wyrobów winiarskich w tym, zgodność znakowania w zakresie zawartości dwutlenku siarki, a także napojów, których wygląd i oznaczenia wskazują, że są to wyroby winiarskie (odpowiedni rodzaj opakowania, umieszczona imitacja banderoli podatkowej, itp.) a w rzeczywistości konsumentom oferowane są napoje, wyprodukowane na bazie piwa.
9. Kontrola mleka i przetworów mlecznych w kierunku ujawnienia zafałszowań tłuszczem niemlecznym, zamiany gatunków mleka pochodzącego od innych zwierząt niż deklarowane w oznakowaniu (mleka koziego i owczego mlekiem krowim) oraz nieuzasadnionego stosowania substancji dodatkowych.
10. Kontrola jakości i prawidłowości oznakowania świeżych owoców i warzyw oferowanych w sieciach handlowych
11. Kontrola przestrzegania przepisów o uwidacznianiu cen, aktualności dat ważności, w sklepach i placówkach gastronomicznych na dworcach i stacjach kolejowych, dworcach autobusowych oraz na stacjach paliw i przy głównych szlakach komunikacyjnych
12. Kontrola prawidłowości funkcjonowania placówek gastronomicznych działających w zajazdach, motelach i hotelach
13. Kontrola jakości i prawidłowości świadczenia usług gastronomicznych typu fast-food, głównie oferowanych pod markami sieci gastronomicznych oraz kuchni zagranicznych
14. Kontrola znakowania naturalnych wód mineralnych i wód źródłanych w zakresie wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie naturalnych wód mineralnych, wód źródłanych i wód stołowych oraz napojów bezalkoholowych
15. Kontrola produktów posiadających chronione oznaczenia (ChOG, ChNP, GTS)
16. Kontrola produktów oznakowanych dobrowolnymi informacjami typu: wiejski, domowy, tradycyjny, naturalny, babuni bezlaktozowy, bezglutenowy, bez konserwantów, bez barwników, bez GMO.
17. Kontrola jakości i prawidłowości oznakowania ryb i przetworów rybnych w tym mrożonych produktów w glazurze z uwzględnieniem badań w kierunku zgodności gatunku z deklarowanym (soli i dorsza limandą i dorszem czarnym).
18. Kontrola jakości handlowej ziół i przypraw.

KONTROLE W ZAKRESIE INNYCH PRODUKTÓW NIEŻYWNOŚCIOWYCH I USŁUG

1. Kontrola wyrobów pod względem zawartości niektórych substancji chemicznych
2. Kontrola legalności i rzetelności przedsiębiorców świadczących usługi hotelarskie
3. Kontrola prawidłowości obrotu akumulatorami samochodowymi i bateriami
4. Kontrola prawidłowości oznakowania i obrotu kosmetykami
5. Kontrola legalności i rzetelności działania przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie sal zabaw
6. Kontrola legalności działania przedsiębiorców prowadzących sprzedaż produktów i usług przez Internet
7. Kontrola prawidłowości obrotu akumulatorami samochodowymi i bateriami
8. Kontrola produktów włókienniczych
9. Kontrola prawidłowości wprowadzania do obrotu pojazdów, przedmiotów wyposażenia lub części przeznaczonych dla konsumentów (homologacja)
10. Kontrola produktów włókienniczych

11. Kontrola prawidłowości etykietowania opon pod kątem efektywności paliwowej i innych zasadniczych parametrów
12. Kontrola prawidłowości przekazywania przez przedsiębiorców informacji o cenach towarów i usług
13. Kontrola prawidłowości oznakowania opakowań jednostkowych produktów biobójczych i wyrobów poddanych działaniu produktów biobójczych w sprzedaży hurtowej i detalicznej
14. Kontrola prawidłowości oznakowania substancji i mieszanin niebezpiecznych
15. Kontrola prawidłowości oznakowania detergentów